

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

UDHËZUES KURRIKULAR LËNDOR PËR TIK-un
Material ndihmës për mësuesit e TIK-ut në arsimin e mesëm të ulët

KLASAT 6-9

TIRANË, 2018

Përgatiti udhëzuesin:

Irida Sina, IZHA

Kontribuan:

Almir Gjata, shkolla “Petro Nini Luarasi”

Edlira Braka, shkolla “Emin Duraku”

Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës “TIK” në arsimin e mesëm të ulët është produkt i konsultimeve dhe i diskutimeve me mësues dhe me specialistë të kësaj lënde në këtë cikël shkollimi.

Prodhim i IZHA-s, 2018

www.izha.edu.al

Copy right © IZHA

TABELA E PËRMBAJTJES

QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS SË TIK-UT	4
<i>Struktura e udhëzuesit të TIK-ut</i>	4
1. Qëllimi dhe organizimi i TIK-ut në AMU	5
2. Modele të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës	6
<i>2.1 Shembuj konkretë se si lidhen këto kompetenca me disa tematika lëndore:</i>	8
3. Modele të integritit ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënës	10
<i>3.1 Lidhja sipas tematikave konkrete</i>	12
4. Metodologjia për zhvillimin e lëndës	13
<i>4.1 Inteligjencat e shumëfishta</i>	15
5. Modele të planifikimit kurrikular të lëndës	24
6. Vlerësimi i nxënësve	36
7. Vlerësimi me test/detyrë përmbledhëse	40
<i>7.1 Hartimi i testit</i>	42
<i>7.2 Llojet e pyetjeve që hartohen në teste</i>	45
8. Projekti kurrikular	46
<i>8.1 Realizimi i një projekti kurrikular nëpërmjet metodës së Projektit kërkimor</i>	49
9. Portofoli në lëndën e TIK-ut.	51
<i>9.1 Fazat e krijimit të portofolit të nxënësit</i>	52
10. Përshkrimi i notës në dëftesë	60
11. Bibliografia:	61

QËLLIMI I UDHËZUESIT TË LËNDËS SË TIK-UT

Qëllimi i këtij udhëzuesi është t'u vijë në ndihmë mësuesve për implementimin e lëndës së TIK-ut në klasë. Udhëzuesi ka si qëllim zbatimin praktik në klasë të lëndës si dhe zgjidhjen e disa sfidave me të cilat janë përballur mësuesit e lëndës gjatë implementimit të kurrikulës me kompetenca.

Vitet e fundit, përdorimi i aftësisë TIK ka sjellë ndryshime në cilësinë e mësimdhënies në të gjitha lëndët, por këto ndryshime nuk kanë qenë të barabarta në të gjitha shkollat dhe në të gjitha lëndët. Prandaj, hartimi i këtij udhëzuesi është parë si një domosdoshmëri për t'u përballur me sukses me implementimin e koncepteve të reja të kurrikulës me kompetenca.

Struktura e udhëzuesit të TIK-ut

Ky udhëzues është konceptuar i ndarë në shtatë kapituj, si një paketë dokumentesh të hartuara për të nxitur përdorimin e TIK-ut në shkollë. Fillimisht tregohet qëllimi i lëndës së TIK-ut, shtrirja e saj si dhe klasat në të cilat zhvillohet kjo lëndë.

Në kapitullin III do të jepen shembuj konkretë se si disa nga rezultatet e të nxënësve të kompetencave kyce arrihen nëpërmjet lëndës së TIK-ut. Përdorimi i TIK-ut në mësimdhënie është një vlerë e shtuar për mësuesit gjatë mësimdhënies dhe ofron një qasje të re në këtë proces.

Në kapitullin IV do t'i kushtohet rëndësi e vacante integritetit ndërlëndor, duke e pasuruar këtë rubrikë me modele dhe shembuj konkretë. TIK-u u shërben të gjitha fushave, me koncepte dhe me aftësi. Lidhja e TIK-ut me fushat e tjera pasuron situatat e mësimi në të cilat nxënësi zhvillon kompetencat e tij. Përdorimi i teknologjisë ndihmon në përvetësimin më mirë të lëndëve të tjera nga nxënësi duke i bërë ato më të kuptueshme dhe më afektive. Përdorimi i TIK-ut duhet të shihet si një mjet që i ndihmon nxënësit të përqendrohen më gjatë në klasë, pasi informacioni mund të transmetohet në forma të ndryshme: audio-vizive (eksperimentet virtuale, filmat dokumentarë, prezantime PowerPoint, postera, leximi online, shkrimi në Word, ndarja e informacioneve me shkollat e tjera nëpërmjet e-mail-it).

Në kapitullin V, do të përshkruhet rëndësia e përdorimit të metodave ndërvepruese dhe do të jepen modele të përdorimit të metodave, teknikave dhe strategjive që përdoren për zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe kyçe.

Në kapitullin VI do të jepen modele të planifikimit lëndor, modele të planeve vjetore, planeve të periudhave si dhe planditareve.

Në kapitullin VII **do të jepet informacion i detajuar rreth vlerësimit të nxënësve në klasë.** Gjatë procesit të vlerësimit në klasë mësuesit duhet të kenë në fokus vlerësimin e arritjeve të nxënësve dhe realizimit të kompetencave kyçe, por dhe kompetencave të fushës. Në të njëjtin kapitull do të jepen modele testesh dhe metodash për realizimin e testeve efektive. Gjithashtu do t'i kushtohet rëndësi edhe portofolit të nxënësve, detyrave që ata duhet të plotësojnë si dhe mënyrës së vlerësimit të portofolit.

1. Qëllimi dhe organizimi i TIK-ut në AMU

Qëllimi i lëndës së TIK-ut në AMU është zhvillimi i procesit të të shkruarit në kompjuter, bashkëbisedimit me të tjerët, si edhe realizimit të prezantimeve të ndryshme. Nxënësit do të aftësohen:

- ***të*** gjejnë informacione nga një shumëllojshmëri burimesh, përzgjedhin dhe sintetizojnë informacionin për të përmbushur nevojat e tyre;
- ***të*** zhvillojnë idetë e tyre duke përdorur mjete të TIK-ut për të përmirësuar cilësinë për të ndryshuar dhe përsosur punën e tyre;
- ***të*** shkëmbejnë dhe ndajnë informacione përmes medieve elektronike;
- ***të*** shqyrtojnë, ndryshojnë dhe vlerësojnë punën e tyre, duke reflektuar në mënyrë kritike për cilësinë e saj.

Duke marrë në konsideratë ndryshimet që po ndodhin në tregun ndërkombëtar të punës, si dhe ndryshimet kurrikulare duke u bazuar në framework-un europian, shihet me rëndësi që dhe lënda e TIK-ut t'u përshtatet këtyre ndryshimeve. Nxënësit e moshës digjitale vijnë në shkollë me njohuri, gjykime, opinione dhe pyetje të marra nga burime të pafundme digjitale të informacionit, të cilat mësuesi duhet t'i konsiderojë si pjesë të kurrikulës në tërësinë e saj.

TIK-u është një formë e veçantë e veprimtarisë krijuese, ku njerëzit ndërveprojnë me mjediset e tyre duke përdorur materialet, inputet dhe proceset e duhura në përgjigje të nevojave, dëshirave dhe mundësive të tyre. Ai integron shprehitë për zgjidhjen e problemeve dhe ato praktike në prodhimin e produkteve dhe të sistemeve të dobishme. Për këtë arsye ai është i pranishëm në shumë fusha të të nxënësve, por veçanërisht në fushën e shkencave natyrore.

Lënda e TIK-ut realizohet me 1 orë në javë nga klasa e 4-t – 9-të. Lënda e TIK-ut zhvillohet për 35 javë mësimore me nga 1 orë secila, pra gjithsej 35 orë për secilën klasë. Programi i lëndës së TIK-ut specifikon peshën (*orët e sugjeruara*) e secilës tematikë për secilën shkallë dhe klasë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuara në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Klasa t	Orët vjetore	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i tekstit	Kërkimi në web/internet, e-maili dhe chat-i	Hyrje në programim	Kreativitet dhe programim	Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter	Prezantimi digjital (Komunikimi funksional)
4	35 orë	8	9	7		7	4	
5	35 orë	8	9	7		7	4	
6	35 orë	5	13	9			4	4
7	35 orë	3	8	11			3	10
8	35 orë	5	7	7	10			6
9	35 orë	7	6	8	7			7

2. Modele të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës

Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies, kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të të nxënës. **Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë**

gjatë procesit të nxënies. Kompetenca demonstron nga nxënësi (njohuri), bazohet në performancën e tij (aftësi), si dhe bazohet në perspektivën e sjelljes (qëndrim). Organizimi i mësimit të TIK-ut me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Në këtë pjesë të udhëzuesit ne do të japim tri shembuj konkretë se si nëpërmjet një tematike në lëndën e TIK-ut mësuesi mund të vlerësojë nxënësin edhe në kompetencat e tjera kyçe.

Kompetenca digjitale

•Nxënësi përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin

- Përdor mediet digjitale dhe mjediset informative për të komunikuar dhe bashkëpunuar, duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive.
- Përdorimi digjital-i imazheve për të modifikuar ose krijuar vepra të artit për një prezantim digjital.
- Shpjegon avantazhet dhe disavantazhet në përdorimin e teknologjive të ndryshme për të afruar informacionin për dëgjues të synuar. (p.sh: krahasojnë komunikimin përmes videove dhe mjeteve të komunikimit masiv; e-mail, CD-messenger)
- Analizon, vlerëson, menaxhon informacionin e marrë elektronikisht (p.sh., hedhin disa informacione të marra nga interneti duke i përmbledhur në një tabelë ose grafik).
- Përcakton mjetet e duhura teknologjike për qasjen në informacione dhe burime elektronike.
- Zhvillon aftësinë mediatike për identifikimin e burimit të informacionit dhe këndvështrimin analitik për gjykimin e tyre (p.sh.,dallon nëse një material i marrë nga interneti është fakt dhe burimi është primar ose sekondar).
- Ndërtton sisteme të teknologjisë së informacionit nëpërmjet mbledhjes, përpunimit dhe daljes së informacionit, si dhe të feedback-ut të marrë nga mësuesit ose nxënësit e tjerë.
- Debaton mbi ndikimin, avantazhet dhe disavantazhet e teknologjive ekzistuese dhe të reja në jetën e individit, shoqërisë apo komunitetit.

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

•Nxënësi komunikon në mënyrë efektive

- Veçon informacionin kryesor nga një burim digjital (internet, radio, TV etj.,) e komenton dhe e shfrytëzon atë si referencë gjatë hartimit të një punimi ose detyre me shkrim.
- Përdor programet softuerike për komunikim të drejtpërdrejtë dhe në distancë nëpërmjet formave të caktuara të komunikimit (për nevojat e veta apo si detyrë shkollore).

Kompetenca e të menduarit	• Nxënësi mendon në mënyrë krijuese • Zgjidh një problem dhe arsyeton përzgjedhjen e procedurave përkatëse • Përzgjedh dhe demonstroi strategji të ndryshme për zgjidhjen e një problemi (shoqëror) duke paraqitur rezultat të njëjtë.
Kompetenca e të nxënës	• Nxënësi mëson për të nxënë • Përzgjedh të dhëna nga burime të ndryshme digjitale (internet), të cilat i shfrytëzon për realizimin e temës/detyrës së dhënë dhe i klasifikon ato burime sipas rëndësisë që kanë për temën. • Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet e dhëna nga një burim (internet, medie) për të nxënë një temë, veprim, aktivitet ose detyrë që i kërkohet. • Përdor programe të përshtatshme kompjuterike për zgjidhjen e problemeve dhe kryerjen e detyrave në fusha të ndryshme të dijes.
Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin	• Nxënësi kontribuon në mënyrë produktive • Përdor programet kompjuterike për përgatitjen e materialeve të nevojshme grafike, ilustrime, disajne (të ftesave, pamfleteve, njoftimeve apo publikimeve).
Kompetenca personale	• Nxënësi bën jetë të shëndetshme • Identifikon shenjat/simbolet e rrezikut në prodhime apo objekte konkrete.
Kompetenca qytetare	• Nxënësi përkushtohet ndaj të mirës së përbashkët • Identifikon paragjykimet që mund të ekzistojnë në shkollë dhe jashtë saj dhe propozon masa konkrete për parandalimin e tyre duke përdorur mjetet digjitale. • Merr pjesë në rrjetet sociale që promovojnë tolerancë dhe diversitet kulturor, etnik, fetar, gjinor etj, në shkollë apo në komunitet, ku përfshihen moshatarë të të gjitha përkatësive të përmendura, që jetojnë në bashkësinë e gjerë.

2.1 Shembuj konkretë se si lidhen këto kompetenca me disa tematika lëndore:

Në këtë paragraf janë dhënë shembuj vetëm për lëndën e TIK-ut, ndërkohë në paragrafin pasardhës është dhënë lidhja ndërlëndore.

Komptencat kyçe	Tematikat lëndore/ Kompetencat e fushës
• Kompetenca digjitale	Të 5-ë tematikat lëndore synojnë zhvillimi e kësaj kompetenca nëpërmjet realizimit të njohurive/shprehive dhe qëndrimeve. Si. P.sh siç është tematika e 3-të, që nxënësi duhet të njohë Format e Kërkimit në Internet, në mënyrë që të jetë në gjendje që të diferencojë cili burim i jep informacionin më të sigurt.

• Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit	Nëpërmjet tematikës së 3-të, por edhe të 5-të, kur nxënësi prezanton veten, mësuesi përveçse tematikës digjitale, mund të vlerësojë edhe kompetencën e komunikimit. P.sh mësuesi kur i kërkon nxënësit të përpunojë informacionin që ai ka gjetur në Internet, duhet të shohë nëse nxënësi e referon burimin në punimin e tij. Gjithashtu në kapitullin e 5-të kur ai mund të prezantojë veten nëpërmjet Power-Point, mësuesi duhet të shohë nëse nxënësi e ka shkruar qartë dhe saktë informacionin, por edhe mënyrën se si ai e lexon informacionin e shkruar. Ndërkohë për lëndën e TIK-ut ai do vlerësojë teknikën që nxënësi përdor për kërkim informacioni nëpërmjet: Shareware, Freeware, Open Source.
• Kompetenca e të menduarit	Nëpërmjet Kapitullit 4: Lundro i sigurt, ku nxënësi duhet të dijë të ruaj privatësinë e tij, mësuesi duhet të vlerësojë edhe aftësinë që ai ka për të menduar kur jep informacion rreth vetes, ose kur krijon hapsira informative. Ndërkohe në lëndën e TIK-ut mësuesi e vlerëson nëse nxënësi di të përdorë/instalojë apo jo antiviruset, a e di dhe e kupton konceptin e vendosjen së në passëord të Sigurt.
• Kompetenca e të nxënit	Përdorimi TIK-ut, për zhvillimin e dijeve dhe aftësive në fusha të ndryshme që kanë rëndësi për nxënësin. Nxënësit përdorin konceptin e programimit, që problemet reale ti kthejnë në probleme virtuale. Sic është loja scratch.
• Kompetenca personale	Kjo kompetencë lidhet me aftësinë që kanë nxënësit për të mbrojtur veten online. Kapitulli 4, si p.sh. a i njeh nxënësi shenjat e rrezikut kur informacionet e tij janë të rriskuara që të keqpërdoren? A di ai të jetë i sigurt online dhe të kërkojë ndihmë kur e sheh të nevojshme?
• Kompetenca qytetare	Nxënësit mund të përdorin TIK-un për të ulur paragjykimet në shkollë, për të nxitur një klimë pozitive. Në kapitullin e 5-të kur nxënësit mësojnë Power-Point, mësuesi mund të nxisë nxënësit në krijimin e një Posterit për Cyberbulling.

3. Modele të integrimit ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënit

TIK-u u shërben të gjitha fushave me koncepte dhe me aftësi. Lidhja e TIK-ut me fushat e tjera pasuron situatat e mësimi, në të cilat nxënësi zhvillon kompetencat e tij. Përdorimi i teknologjisë në fushat dhe lëndët si: gjuhë dhe komunikim, matematikë, histori, shkenca dhe edukim muzikor ndihmon në përvetësimin më mirë të lëndëve të tjera nga nxënësi duke i bërë ato më të kuptueshme dhe më tërheqëse. TIK-u luan një rol të rëndësishëm në të gjitha fushat e tjera. Përdorimi i TIK-ut duhet të shihet si një mjet që i ndihmon nxënësit të përqëndrohen më gjatë në klasë, pasi informacioni mund të transmetohet në forma të ndryshme audio-vizive (eksperimentet virtuale, filmat dokumentarë, prezantimet PowerPoint, posterat, leximi i historive online, ritregimi i një historie duke e rishkruar në Word, ndarja e informacioneve me shkollat e tjera nëpërmjet e-mail-it).

Gjuhët dhe komunikimi

Në shkollë duhet të ketë një mbështetje të fortë për lidhjen e të mësuarit në lëndën e TIK-ut me të mësuarit e gjuhës dhe komunikimit. Të mësuarit në lëndën e TIK-ut i jep një përparësi të madhe komunikimit të saktë dhe të qartë. Lënda e TIK-ut mbështetet mbi përfundimin e të mësuarit të gjuhës dhe komunikimit. Nxënësit duhet të përshkruajnë objektet dhe ngjarjet, të interpretojnë përshkrimet, të lexojnë dhe të japin udhëzime, të gjenerojnë dhe zbulojnë ide me të tjerët, të shkruajnë përshkrime të shkurtra, tekste reklamash, raporte vlerësimi dhe ndryshimi, si dhe të marrin pjesë në grupe diskutimi. Në gjuhët dhe komunikimi nxënësi bën korrigjimin në mënyrë automatike të gabimeve drejtshkrimore. Gjatë dërgimit të e-mail-eve shikohet nëse është zgjedhur adresa e saktë dhe nëse është përdorur gjuha e duhur ndaj dërguesit.

Matematika

Kurrikula e lëndës së TIK-ut jep kontekstin brenda të cilit mund të zbatohet dhe mund të zhvillohet të kuptuarit matematikor, rrjedhshmëria, arsyetimi logjik, mendimi analitik dhe aftësitë e problemzgjdhjes. Në lëndën e TIK-ut, nxënësit përpunojnë të dhënat duke përdorur tabela, lista, piktura grafike, kolona grafike dhe vija grafike. Në matematikë aftësitë e nxënësve për analizë të dhënash do të zhvillohen për të përfshirë pilotime të shpërndara, grafikë linearë dhe gradientët e grafikëve. Në studimin e matematikës nxënësi përdor programin *Excel* për të hedhur të dhëna matematikore, ata mund ta realizojnë nëpërmjet vizatimit të grafikëve, të cilët mund të shërbejnë më pas edhe për të realizuar analizën e të dhënave. Krijimi i një baze të

dhënash ku të hedhim të dhënat për nxënësit: emër, mbiemër, datëlindja, vendlindja etj. Kjo bazë të dhënash mund të përdoret më pas për përlllogaritje formulash kur nxënësit të kenë përvetësuar Excel-in.

Shkencat e natyrës

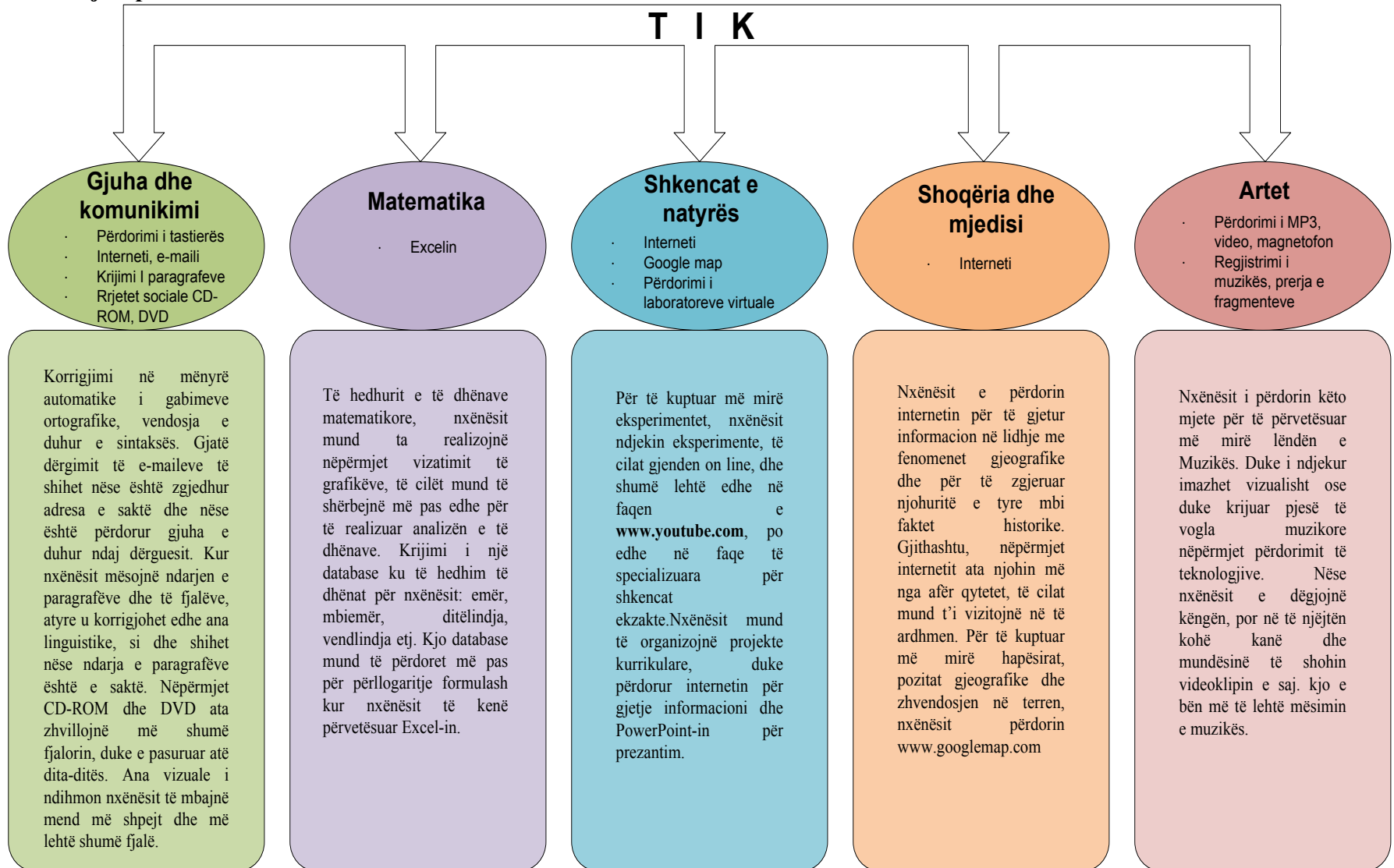
TIK-u mbështetet tek konceptet e biologjisë, kimisë, fizikës për të zgjidhur problemet dhe skicon zgjidhje për të përmbushur nevojat dhe mundësitë njerëzore. Lidhjet me kurrikulën e shkencave të natyrës lejojnë zbatimet e koncepteve shkencore përmes kritikës dhe zbatimit të njohurive parësore për të projektuar zgjidhje të botës reale që janë të kuptueshme për nxënësit. P.sh., nxënësit zbatojnë njohuritë mbi forcat dhe karakteristikat e vetive të materialeve. Ata kryejnë studime të përshtatshme shkencore të materialeve, proceseve dhe prototipeve.

TIK-u jep shumë teknika dhe teknologji për të automatizuar mbledhjen, magazinimin dhe analizën e të dhënave shkencore. Zhvillimi i teknologjive digjitale si: *data loggers, spreadsheets, databases, teknologjitë e simulimit dhe të imagjinatës* kanë qenë boshti për përparimin në shkenca. Ato janë përdorur për të mbledhur dhe për të organizuar një gamë të gjerë të dhënash dhe për të tërhequr informacion duke filtruar, analizuar dhe vizualizuar volume të mëdha të dhënash numerike, kategorike dhe strukturore. TIK-u u jep nxënësve aftësitë për të përfaqësuar të dhënat në mënyrat që mundësojnë analizat përlllogaritëse. Shkencëtarët përdorin teknologjitë digjitale për të zhvilluar *software* për të simuluar, modeluar dhe analizuar sisteme biologjike, kimike dhe fizike. Teknologjitë digjitale u japin nxënësve aftësitë për të zbatuar dhe për të fituar një të kuptuar më të thellë të koncepteve dhe të modeleve në lëndët shkencore duke ndërvepruar me simulimet.

Artet

Nxënësit përdorin multimedian në një gamë të fushave të të mësuarit në kurrikulën shkollore për të komunikuar prova të të mësuarit të tyre. Përshkrime të qarta të përmbajtjes që përshkruajnë dijet, të kuptuarit dhe aftësitë në multimedia gjenden te teknologjitë digjitale dhe artet e medias. Gjithashtu, te vizatimi dhe teknologjia digjitale nxënësit mund të prodhojnë zgjidhje të dizenuara me fokus multimedial përmes kontekstit të teknologjive, *Materialet dhe specializimet e teknologjive*, p.sh., teknologjitë grafike.

3.1 Lidhja sipas tematikave konkrete

4. Metodologjia për zhvillimin e lëndës

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon t'i japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojën e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Procesi mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënësit*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbajtjen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike.

Krahas këtyre përcaktimeve të të nxënësit, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënësit këto metoda.

Mësimdhënësi të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqëndrohen më shumë në të menduarit, te kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënësit, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënësit dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura.

Për të siguruar përdorimin efektiv të TIK-ut mësuesit duhet :

- të planifikojnë përdorimin e TIK-ut nga ana e nxënësve në bashkëpunim me mësuesit e lëndëve të tjera;
- të planifikojnë saktë temat e reja, për të cilat mund të përdoret TIK-u jo vetëm si aftësi kryesore, por edhe si aftësi që ndihmon në arritjen e dijeve në lëndët e tjera;
- të jenë të sigurt se burimet e TIK-ut janë në dispozicion për mësimdhënien dhe mësinxënien;

Është e rëndësishme që kur bëhet planifikimi i përdorimit të TIK-ut për temat e reja, të sigurohemi më parë që nxënësit janë në gjendje ta përdorin atë.

Përdorimin e TIK-ut si mjet në orën e mësimit mund ta shohim në disa raste siç po i përshkruajmë më poshtë:¹

1. *Një orë mësimi në laboratorin e kompjuterave*

Në një laborator kompjuterash ku mësimi zhvillohet me ndihmën e teknologjisë, nxënësit rrinë para kompjuterave dhe zhvillojnë veprimtaritë e tyre individuale si: përdorimi i programeve të ndryshme, kërkimi në internet, shkrimi i letrave dhe dërgimi i tyre elektronikisht, punime apo detyra individuale apo bashkëpunim online mes nxënësish. Nëpërmjet kësaj metode realizohet mësimi individual si dhe komunikimi online.

2. *Një orë mësimi në një klasë me disa kompjutera*

Në klasat me disa kompjutera mund të kryhen disa veprimtari. Në këto lloj klasash të organizuara në grupe me nga tre- katër nxënës komunikimi mësues-nxënës realizohet më lirshëm mes tyre. Ndryshe nga laboratori, nxënësit kanë mundësi të punojnë pa kompjuterin dhe të përdorin atë vetëm kur u duhet ose nëse u duhet. Në këtë mjedis teknologjia shërben si mjet për të zgjidhur llojet e të gjitha detyrave që nga krijimi i faqeve të internetit deri në krijimin e portofoleve personale. Në këto klasa mësuesit mund t'u japin nxënësve detyra të cilat bëhen me ndihmën e kompjuterit, duke bashkëpunuar me shokët e klasës ose nëpërmjet shkëmbimeve online.

3. *Një orë mësimi në klasa me një kompjuter*

Në disa shkolla ka klasa të cilat janë të pajisura me një kompjuter. Edhe pse një kompjuter mund të duket i pamjaftueshëm për orën interaktive, zhvillimi i mësimit me një kompjuter ka disa përparësi:

- Mësuesi menaxhon veprimtarinë e nxënësve në çdo moment;
- Mësuesi kontrollon lehtësisht veprimtarinë e nxënësve duke i udhëzuar ato;
- Teknologjia është në dispozicion në momentin e duhur;
- Nxënësit mund të shohin njëri- tjetrin dhe të bashkëpunojnë lirshëm ;
- Duke pasur vetëm një kompjuter në klasë, vëmendja zhvendoset nga teknologjia në mësim nëpërmjet bashkëpunimit;

¹Universiteti Sh.Kirili Fakulteti Pedagogjik, Shkup, fq. 16

Përdorimi i TIK-ut në mësim rrit cilësinë e mësimdhënies, paraqet një strategji mjaft të rëndësishme për asimilimin e njohurive dhe ofron mundësi për përmirësimin e sistemit arsimor. Për këtë arsye, rekomandohet aplikimi i metodave të reja të mësimdhënies dhe nxënies duke integruar TIK-un në proces vetëm në orët kur shikohet e arsyeshme. Për të realizuar orë të tilla nevojiten këto pajisje:

- Kompjuter
- Printer
- Videoprojektor
- Rrjete kompjuterike lokale
- Instalim interneti
- Software/portail për të gjitha lëndët që dëshirojnë të përdorin TIK-un
- Laboratorë virtual....etj

Në këto cikle shkollimi është shumë e rëndësishme t'i jepet rëndësi faktit që jo të gjithë nxënësit mësojnë njësoj. Për këtë ne dëshirojmë që në këtë kapitull t'u japim rëndësi inteligjencave të shumfishta që ndikojnë në përvetësimin e njohurive nga ana e nxënësve.

4.1 Inteligjencat e shumfishta

Howard Gardner ka propozuar një teori për inteligjencat e shumfishta (Tabela 4.3) dhe mësuesit në çdo nivel klase, duke përfshirë mësuesit e fëmijërisë së hershme, po gjejnë aplikime të përshtatshme në klasë të teorisë.

Teoria e Howard Gardner e inteligjencave të shumfishta sfidon nocionet tradicionale të IQ si dhe të SAT (Scholastic Aptitude Test). Ai sugjeron që inteligjenca i referohet aftësisë së njerëzve për të zgjidhur problem ose për të bërë dëgjime të vlerësuar në një kulturë të caktuar (Checkley, 1997). Në librin e tij "Frames of Mind" (1983), Gardner propozon që kultura jonë ka për ta përcaktuar ngushtë inteligjencën dhe që faktikisht ka të paktën shtatë inteligjenca bazike. Teoria e tij është bërë e gjithëpranishme dhe njihet si teoria e inteligjencave të shumfishta (teoria MI). Gardner gjithashtu sugjeron që inteligjenca ka të bëjë më tepër me kapacitetin për të zgjidhur probleme dhe për t'u dhënë formë produkteve se sa me detyrat e izoluara të testeve të IQ.

Kur mësuesit aplikojnë modelin MI në mësimdhënien e tyre, sugjerohet që ata të mendojnë për inteligjencat dhe se si ato mund të integrohen në mënyrën e duhur në një kapitull ose mësim të veçantë, duke mundësuar një balancë ndërmjet tetë inteligjencave në aktivitete. Duke vepruar

kështu, të gjithë studentët mund të kenë inteligjencën e tyre më të fortë të përfshirë disa herë në kohë. Armstrong (1994, fq 58) sugjeron që nëse njëherë të vetme objektivi i një kapitulli ose mësimi është në mendje, mësuesit mund të pyesin pyetjet e mëposhtme për të adresuar tetë inteligjencat:

- 1. Logjike- Matematikore.** Si mund të paraqes numrat, llogaritjet, klasifikimet logjike ose të menduarin kritik?
- 2. Gjuhësore:** Si mund ta përdor fjalën e shkruar apo të lexuar?
- 3. Hapësinore:** Si mund ta përdor ndihmën vizuale, vizualitetin, ngjyrat, artin apo metamorfozën?
- 4. Muzikore:** Si mund të paraqes muzikën ose tingujt e ambientit ose të caktoj pika kyçe në një ritëm ose strukturë melodike?
- 5. Trupor-Kinesthetic:** Si mund të përfshij të gjithë trupin ose përdor eksperiencat konkrete?
- 6. Natyralist:** Si mund ta përdor ambientin jashtë?
- 7. Ndërpersonale:** Si mund t'i angazhoj studentët në shkëmbimin në çift, mësimin bashkëpunues ose simulimet në grupe të mëdha?
- 8. Intrapersonal:** Si mund t'u shkaktosh ndjenja personale apo kujtime ose t'u jap studentëve mundësi zgjedhjeje?

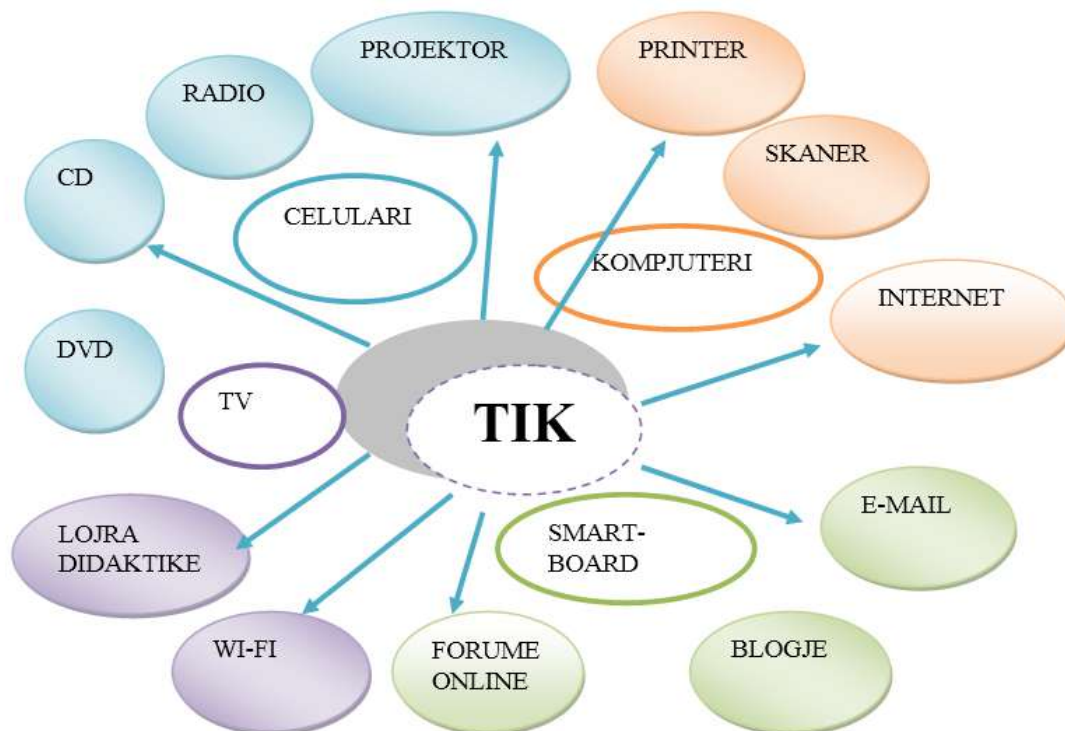
	Inteligjenca gjuhësore	Inteligjenca Logjike- Matematike	Inteligjenca hapsinore	Inteligjenca trupore- kinesthetic	Inteligjenca muzikore	Inteligjenca ndërperson ale	Inteligjenca intrapersonale	Inteligjenca natyrale
Karakteristi kat dhe kapacitetet	Përdor fjalët në mënyrë efektive. Aftësi për të manipuluar sintaksën ose strukturën e gjuhës, fonologjinë e tingujve, semantikën e gjuhës.	Përdor numrat në mënyrë efektive dhe arsyeton mirë. I ndjeshëm ndaj modeleve logjike dhe marrëdhënieve, pohimeve, funksioneve dhe abstraksioneve të tjera.	Percepton botën vizuale- hapsinore saktësisht dhe bën transformime sipas atyre përceptimeve .I ndjeshëm ndaj ngjyrave, linjave, formave, hapësirave dhe marrëdhënieve ndërmjet këtyre elementeve.	Zotësi në përdorimin e të gjithë trupit për të shprehur ndjenja, ide dhe lehtësi në përdorimin vetëm të një dore për të transformuar ose prodhuar gjëra. Përfshin aftësi si shpejtësia, koordinimi, balanca, shkathhtësia dhe fleksibiliteti.	Aftësi të përceptoj, dalloy, transformoj, shpreh format muzikore. I ndjeshëm ndaj ritmit, lëkundjes, melodisë dhe timbrit të pjesëve muzikore.	Ekspertizë në përceptimi n dhe dallimin në humorin, qëllimet, motivimet dhe ndjenjat e të tjerëve.	Njohje vetvetes dhe aftësia për të vepruar në përshtatje sipas bazës së asaj njohurie. Ka një kuptim të sakt të dikujt; i kujdesshëm ndaj motivimit, temperamenteve, dhe qëllimeve dhe aspiratave. Aftësi për disiplinë të vetvetes.	Aftësi të kuptoj botën natyrale dhe të punoj në mënyrë efektive ndaj saj. Lejon njerëzit të përdorin mjetet e natyrës.
Shembuj	Treguesit e historive Politikanët Poetët Gazetarët Shkrimtar	Matematicienët Llogaritarët Shkencëtarët Programuesit e kompjuterave	Dizenjues interior Arkitekt Artist Shpikës	Aktor Atletë Kërcimtar Mekanik Kirurg	Muzikant Kritik muzike Kompozitor Performues	Këshilltar Lider	Psikoterapist Fetar Lider	Udhëzues në natyrë

Duke marrë në konsideratë përse i përket më lart disa teknikat interaktive që mund të përdorin mësuesit në lëndën e TIK-ut janë :

Brainstorming (Stuhi mendimesh)

Brainstorming (stuhi mendimesh) është një teknikë, e cila u kërkon nxënësve të mendojnë rreth një çështjeje dhe të diskutojnë rreth saj me synim ndërtimin e njohurive të reja. Kjo teknikë siguron një mjedis të lirë dhe të hapur, që inkurajon të gjithë pjesëmarrësit për të shprehur në mënyrë kreative mendimet e tyre rreth një problemi. Teknika (breinstorming) përdoret në fazën fillestare të ndërtimit të njohurive të reja. Në këtë fazë mësuesi udhëzon nxënësit të listojnë të gjitha njohuritë që ato kanë lidhur me temën e re. Në këtë fazë, roli i mësuesit është të drejtojë debatin, të kuptojë mendimet e nxënësve dhe të dëgjojë me kujdes idetë e tyre. Përdorimi i kësaj teknike synon pjesëmarrjen aktive të nxënësve në procesin mësimor. Brainstorming është një teknikë e thjeshtë dhe e efektshme, e cila kërkon një nivel të lartë krijimtarie për t'u përdorur. Këtë teknikë mësuesit e TIK-ut mund ta përdorin gjatë kohës që ata zhvillojnë kryesisht tematikën e Internetit si dhe atë të prezantimit digjital. Në temën për internetin e sigurt, pasi mësuesi të ketë shpjeguar konceptin e Browser dhe dallimet që ata kanë nga njëri tjetër mund të realizojë në temë të hapur me nxënësit. Njërit grup i kërkon të gjejë informacion për vendlindjen në motorrin e kërkimit GOOGLE, grupit tjetër i kërkon ta kërkojë informacionin në Mozzarella dhe një tjetri në Internet Explorer. Më pas në klasë mësuesi së bashku me nxënësit realizojnë një debat për të kuptuar si diferencojnë informacionet kur kërkohen në motorë të ndryshëm kërkimi.

Mjetet që duhen për përvetësimin e aftësisë së TIK-ut në mësimdhënie

Harta e koncepteve (Konceptograma)

Harta e koncepteve (Konceptograma) është një metodë (teknike) e paraqitjes vizuale të një informacioni dhe shërben për lidhjen e koncepteve të një teme mësimore, disa temave apo të një tematike. Përcaktimi me saktësi i kësaj metode (teknike) mundëson qëndrueshmëri në përvetësimin e njohurive, integrimin logjik dhe aftësinë për zbatimin e tyre, si dhe shprehinë e një pune krijuese. Konceptograma shërben si një instrument diagnostikues i procesit të të nxënit interaktiv. Konceptogramën mund ta ndërtojmë edhe duke filluar nga një koncept specifik dhe të kalojmë te koncepti themelor. Ata mund të jenë dylojesh: të thjeshta ose të detajuara në degë hierarkike. Elementet përbërëse të tyre janë: etiketat, vijat dhe nyjet.

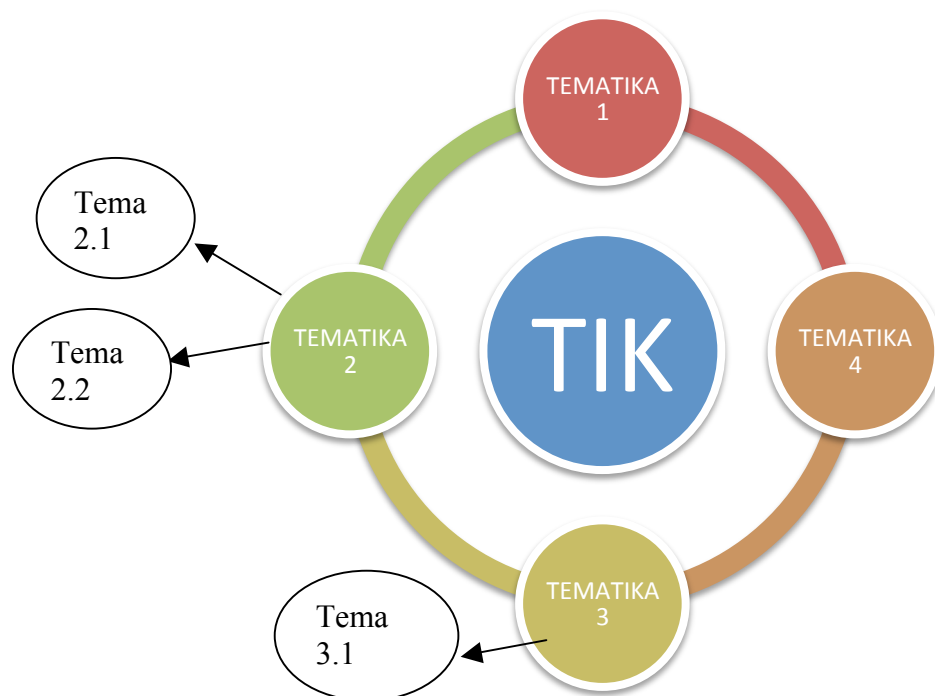
Në etiketa vendosen konceptet, vijat lidhin konceptet dhe përcaktojnë tipin e strukturës së konceptogramës.

Konceptograma zbatohet lehtë në kushtet e mjedisit të një klase. Mësuesi udhëzon nxënësit hap pas hapi duke mbajtur shënime në tabelë dhe pasi dëgjon mendimet e tyre, bën vërejtjet

përkatëse dhe ndërton një konceptogramë, duke u bazuar në idetë më të mira të nxënësve. Më poshtë po listojmë veprimet që kryen mësuesi gjatë një ore mësimore:

- Mësuesi liston në një tabelë përmes diskutimit me nxënësit të gjitha konceptet që përmban tema apo tematika.
- Ai ndërton së bashku me nxënësit diagramën e konceptogramës duke vendosur konceptet në etiketa.
- Vendos konceptin më të përgjithshëm në qendër dhe e rrethon atë.
- Pyet nxënësit se cilat janë konceptet e tjera që lidhen me konceptin e vendosur te etiketa qëndrore.
- Bashkon etiketat me vija të thjeshta ose vija me shigjeta sipas kontekstit të përmbajtjes së tyre.
- Mësuesi mund edhe të udhëzojë nxënësit, që ata të ndarë në grupe të ndërtojnë secili nga një konceptogramë. Në fund të kohës së caktuar, mësuesi kontrollon konceptogramet, dhe ndërton një konceptogramë duke debatuar dhe bërë komentet e duhura me nxënësit për problematikat ose logjikën e ndjekur nga ana e tyre.

Në lëndën e TIK-ut nxënësit e klasës së 8-të dhe të 9-të mund të krijojnë lehtësisht hartat e koncepteve nëpërmjet programit Prezi ose nëpërmjet programeve dhe aplikacioneve të specializuara siç është p.sh. : MindView.

Udhëzime për përdorimin e saj në klasë

- Shkruani në tabelë të gjitha konceptet e reja të një tematike.
- Ndërttoni etiketat, ku në secilën prej tyre keni të vendosur nga një koncept.
- Vendosni etiketat sipas një rregulli logjik.
- Bashkoni me vija konceptet që lidhen me njëri –tjetrin.

Debati

Debati është një metodë që karakterizohet nga një procedurë formale për paraqitjen e argumenteve për një çështje, nga dy grupe kundërshtare, para dëgjuesve duke ndjekur një ecuri standarde. Njëri prej grupeve është pro problemit, tjetri kundër. Për të zhvilluar një debat është e domosdoshme të kesh një problem, dy skuadra debatuesish dhe një procedurë për të debatuar çështjen. Debati të jep mundësi të flasësh, të pyesësh dhe të përgatisësh argumentet.

Kjo metodë/teknikë mund të përdoret në klasë me grupe të mëdha ose të vogla nxënësish. Në të dyja rastet debati është më mirë të fillojë me anë të një diskutimi të shkurtër të çështjeve të përfshira në temën e debatit. Kjo ofron një kontekst për debat, një kuptim të nënçështjeve të përfshira dhe mat dijet që ka klasa reth kësaj çështjeje. Në këtë kohë mësuesi duhet të bëjë të qartë rregullat e debatit, duke përfshirë kohën e caktuar për secilin grup dhe rregullat për të folur. Pasi palët dhe zgjedhja është vendosur, nxënësve do t’ju duhet kohë për të përgatitur argumentet dhe strategjitë e tyre.

Nëse klasa është pro kryerjes së një debati si një grup i madh, mësuesi zakonisht shërben si moderator. Në formate të vogla (*secila skuadër përbëhet nga dy ose tre debatues*) ose grupe të mëdha, nxënësit duhet të udhëzohen të argumentojnë pikpamjet e tyre pro ose kundër duke u mbështetur në burime, në varësi të objektivave të mësuesit. Mësuesi gjatë zhvillimit të debatit vendos vëzhgues si gjykatës dhe i udhëzon ata si duhet të procedojnë në një debat. Po ashtu vendos vëzhgues të tjerë si matës të kohës. Për t’i bërë vëzhguesit sa më aktivë, mësuesi i nxit ata për t’i shtuar debatit çështje të tjera të cilat nuk janë prekur nga grupet debatuese.

Debati ka një drejtues, i cili prezanton temën dhe folësit. Pasi debati ka mbaruar, moderatori mund të drejtojë një diskutim të hapur në të cilin ndjekësit e debatit mund të shprehin mendimet e tyre ose të drejtojnë pyetje.

Debatuesit bëjnë një paraqitje formale dhe argumentojnë çështjen brenda kohë së caktuar.

Ai që shënon kohën(vëzhguesi), kujdeset për respektimin e kohës së përcaktuar për secilin debatues.

Debati është një metodë që përdoret më tepër në shkollën e mesme, ai mund të përdoret edhe si një veprimtari ndërshkollore.

Mësuesi i jep përparësi grupit të nxënësve që përpilon arsyetime të bazuara në prova dhe argumente konkrete brenda kohës së përcaktuar.

Disa mësues preferojnë ta përmbledhin debatin në fund; kjo për të sqaruar informacionin e paraqitur që nxënësit të përqëndrohen drejtpërdrejt tek pikat kyçe që rrjedhin nga debati.

Mësues të tjerë përmbledhin kontributet e nxënësve, duke ruajtur shumëllojshmërinë e mendimeve dhe perspektivave të cilat dalin gjatë debatit.

Udhëzime për përdorimin e saj në klasë

- **Zgjidhet çështja që do të debatohet.** Ndikimi i Internetit në shoqërinë tonë.
- **Ndahet klasa në dy skuadra.** Njëri grup duhet të gjejë ndikimet pozitive, grupi tjetër ndikimet negative.
- **Drejtuesi paraqet temën e debatit, grupet, atë që do të mbajë shënimin kohën dhe vlerësuesit.** Është shumë e rëndësishme që secili anëtar grupi të ketë një rol dhe detyrë të caktuar, në mënyrë që mësuesi të jetë sa më objektiv në vlerësimin e tij.
- **Secila skuadër bën një paraqitje formale të çështjes brënda kohës së caktuar.** Për të bërë prezantimin nxënësit mund të përdorin hartat konceptuale, skemogramat të cilat mund t'i krijojnë nëpërmjet kompjuterit nëse ata kanë akses ose me vizatim nëse ata nuk kanë akses në kompjuter.
- Secila skuadër paraqet argumentet duke qenë sa më bindëse.

Disa tema Debatit: Plagjiatura, Interneti i Sigurt, Zhvillimet Teknologjike.

Projekte kërkimore

Projekti kërkimor është vlerësuar si metodë tepër pretenduese, realizimi i së cilës kërkon praktikimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: intervista, vrojtimi, studimi rasti dhe pse jo, kombinimin e të gjitha këtyre teknikave së bashku. Për të realizuar këtë teknikë mësuesi duhet t'u lërë nxënësve në dispozicion disa orë mësimore. Kjo teknikë mund t'u propozohet nxënësve për realizimin e një projekti lëndor, të cilit mësuesit mund t'i lërë në dispozicion disa

orë të tre-mujorit. Nuk duhet që orët të jenë orë që realizohen në klasë ato mund të jepen në formën e detyrave të shtëpisë. P.sh: kur nxënësit kanë për të trajtuar **temën e Internetit të sigurt** ata mund të marrin në Intervistë nxënësit më të rritur, prindërit apo edhe mësuesit. Më pas të analizojnë të dhënat që do të dalin nga intervistat dhe më pas duke i diskutuar në klasë të shohin se sa këto të dhëna përputhen me njohuritë lëndore.

Udhëzime për përdorimin e saj:

- Kërkohej të shfrytëzohet informacioni dhe njohuritë e nxënësit nga më shumë se një lëndë.
- Është metodë që vë në përdorim dhe shfrytëzon përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e tyre të marra nga burime jo shkollore.
- Si metodë kërkon që shumë nga veprimtaritë e nxënësve të kryhen jashtë orës së mësimi dhe jashtë mureve të shkollës.
- Projekti kërkimor kërkon përcaktimin e partnerëve pjesëmarrës në arritjen e objektivave. Partnerët mund të jenë mësues të lëndëve të tjera, prindër dhe përfaqësues të komunitetit.

Puna me grupe të vogla: Diskutimi në grup si një metodë mësimdhënieje:

- Instruksioni i dhënë për të gjithë klasën ndodh kur mësuesit i paraqesin të gjithë klasës një temë dhe kanë bërë disa ndryshime në përmbajtje ose në vlerësim në bazë të aftësisë personale të çdo nxënësi.
- Qëllimi i instruksionit të dhënë për të gjithë klasën është se të gjithë nxënësit kanë nga një detyrë të përcaktuar për të mësuar përmes së cilës ata fitojnë ose/dhe praktikojnë mësimin.
- Instruksionet duhet të jenë të kuptueshme për të gjithë nxënësit. Niveli i të mësuarit më pas vlerësohet duke përdorur metoda standarde si p.sh. vlerësimi verbal ose joformal.
- **Diskutimi me gjithë grupin** është një formë e modifikuar e mësimdhënies për të transferuar informacion dhe është e përqëndruar dhe mbi instruktorin dhe mbi nxënësin.
- Sipas metodologjisë tipike, instruktori qëndron përpara klasës dhe u bën një prezantim nxënësve dhe nga ana tjetër nxënësit gjithashtu marrin pjesë duke iu përgjigjur pyetjeve dhe duke dhënë shembuj.

5. Modele të planifikimit kurrikular të lëndës

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën Kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikmëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Mësuesit përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

Llojet e planifikimeve. Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulën përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë (Shtator-Dhjetor; Janar-Mars; Prill-Qershor)
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës ose të modulit, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqëndruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të fushës/ lëndës.

Planifikimi vjetor i lëndës. Mësuesi, përveç programit mësimor duhet edhe të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik, ku mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tri periudha. Periudhat e planifikuara përmes planifikimit vjetor janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar – mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Shpërndarja e përmbajtjes kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në këtë kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihet njohuri, projekte, përsëritje, punë laborator, biseda letrare, teste etj., në varësi të specifikave të lëndës.

Psh: Planifikimi vjetor kryhet duke u bazuar orët e sugjeruara të kohës së përcaktuar në programin e miratuar, për shembull klasa e 9-të AMU.

	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i tekstit	Kërkimi në web/internet, e-maili dhe chat-i	Hyrje në programim	Prezantimi digjital (Komunikimi funksional)	Gjithsej orë
Shkalla e katërt Klasa e nëntë	7 orë	6 orë	8 orë	7 orë	7 orë	35 orë

Realizimi i tri llojeve të planifikimit kërkon realizimin gjatë procesit të mësimdhënies edhe të disa rubrikave që përmban program mësimor. Ato janë:

- Ndërtimin e *kompetencave kyçe*
- Ndërtimin e *kompetencave lëndore*
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *temave ndërkurrikulare*
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *fushave/lëndëve* të tjera

Model i planifikimit vjetor klasa e 7-të:

TEMATIKAT	SHPERNDARJA E PËRMBAJTJES SË LËNDËS		
	SHTATOR – DHJETOR ORËT = 12 orë	JANAR – MARS ORËT = 10 orë	PRILL-QERSHOR ORËT = 13 orë
1 BOTA E KOMPJUTERIT	1.1 Njohuri rreth kompjuterit ...		
2 PËRPUNIMI DIGJITAL I TEKSTIT DHE ANALIZA E TË DHËNAVE	2.1Përdorimi i Word-it për të formatuar të dhënat 2.8 Mund të jetë detyrë për projekt kurrikular.Përsëritje, përmbledhje, etj..		
3 KËRKIMI NË INTERNET	Fillon dhe realizojnë detyrat në lëndë të ndryshme për të kërkuar dokumentacion online	3.1 Motorrët e kërkimit..... 3.9 Punë praktike/Projekt Kurrikullarnë të cilat realizohen të gjitha temat e mësuara në tre-mujorin 1 dhe 2= 1 orë	
4 LUNDRO I SIGURT	Mësuesi u kujton herëpashërë kujdesin që duhet të tregojnë nxënësit kur punojnë në kompjuter.	Mësuesi rikujton njohuritë e përftuara në klasën e 6-të, për rregullat e kërkimit të sigurtë kur lundrojnë në internet, hapin adresë e-maili në internet, ose përdorin rrjetet sociale	4.1 Zhvillojnë konceptin e Internetit të Sigurt.....
5 PREZANTIMI DIXHITAL	Realizojnë punë të vogla nëpërmjet projekteve kurrikulare.	Përdorin njohuritë e përftuara në klasat paraardhëse për të realizuar punët praktike.	5.1 Përdorimi i Prezzi..... 5.9Përmbledhje/teori/punë praktike/projekt kurrikular

Modeli plani tre-mujor periudha shtator-dhjetor

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe					
Kompetenca dixhitale: Përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin, përdor mediet digjitale dhe mjediset informative për të komunikuar dhe bashkëpunuar duke përfshirë komunikimin në distancë për zhvillimin e njohurive. Shpjegon avantazhet dhe disavantazhet në përdorimin e teknologjisë për të afruar informacionin për dëgjues të synuar (psh: krahasojnë komunikimin përmes videove dhe mjeteve të komunikimit masiv: e-mail CD Messenger.)..... Kompetenca personale: identifikon shenjat e rrezikut në prodhime apo objekte konkrete.....					
Rezultatet e të nxënit të kompetences së fushës					
Nr.	Tematik at	Temat mësimor e	Situatë e parashikuar e të nxënit	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Burimet
1.	Bota e kompjuterit	1.1 1.2 1.3	Vendosen nxënësit në laboratorin e informatikës. Secili prej tyre gjendet përballë një situatë si p.sh: monitori bëhet i bardhë ose i zi, nuk arrini të mbyllni një program, nuk dëgjoni asnjë tingull nga altoparlanti etj. Kërkojuni më pas që ata të diskutojnë me shokët dhe zhvillojnë njohuritë e reja për t'ju dhënë zgjidhje këtyre situatave.	- Metoda interaktive mund të zgjidhni një nga metodat e sipërpërmendura - Punë në grupe - Realizimi i konceptogramës me të dhënat kryesore që mund të dalin nga të tre mësimet.	- Teksti i Nxënësit - Libri i mësuesit - Enciklopedi - CD-ja e nxënësit Mund të shtohet çdo burim që mund të përdorë mësuesi për ta bërë më interaktive orën e mësimit.
2.	Përpuni mi digjital i tekstit dhe analiza e të dhënave.	Përpuni mi digjital i tekstit: 2.1	Shembuj të shkëputura nga revista/gazeti dhe Wikipedia në Internet, në mënyrë që nxënësi të vendosesh para shumëllojshmërisë së informacionit, dhe ai të jetë në gjendje të zhvillojë aftësitë kritike	- Tabela e konceptit/veprimtari e drejtuar/provoveten - Brainstorming - Bashkëbisedim dhe ilustrim - Rjeti I	- Teksti i Nxënësit - Libri i mësuesit - Enciklopedi - CD-ja e

		 Punë përmbled hëse ose projekt kurriklar ose teori	dhe analitike, në lidhje me përpunimin digjital të tekstit duke përdorur programet kompjuterike.	diskutimit/vëzhgo- analizo- diskuto/praktikë e pavarur.	nxënësit Mund të shtohet çdo burim që mund të përdorë mësuesi për ta bërë më interaktive orën e mësimit.
		Mësuesi planifikon një orë në dispozicion për të realizuar Testin për tre-mujorin.			

Plane ditare nga klasa e 6-të:

Mësimi 1. 3

Fusha: TEKNOLOGJI/TIK	Lënda: TIK	Shkalla: III	Klasa: VI
Tematika 1. Bota e kompjuterit Tema mësimore: Parametrat e kompjuterit Rezultatet e të nxënit Nxënësi: - Zgjedh siç duhet një kompjuter duke u bazuar te parametrat e tij. -Kupton karakteristikat e pjesëve qendrore të kompjuterit. -Përdor idetë e tij inovatore për të menduar se si do jetë kompjuteri në të ardhmen. -Të analizojë rolin e parametrave të kompjuterit si dhe mënyrën e përzgjedhjes së një kompjuteri të mirë.		Situata e të nxënit Për të rezlizuuar këtë temë diskutohet situata e dhënë në libër. <i>“Ana është në dilemë dhe nuk di si të zgjedhë?”</i>	
Burimet Udhëzues për përdorimin e gjuhës së kompjuterit ,njohuritë e nxënësve, të dhëna nga internet .		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Lidhet me fushën e gjuhës dhe komunikimit: Nxënësi zhvillon fjalorin dhe komunikimin me të tjerët gjatë përshkrimit të funksioneve të	

	programeve dhe të gjuhës së kompjuterit.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Për të realizuar këtë temë mësimi nxënësit do të përdorin njohuritë që kanë mbi parametrat e kompjuterit, këto njohuri ata do t'i përpunojnë dhe më pas do të bëjnë rregullime dhe përpunime të ndryshme duke përdorur informacionin që do të marrin nga mësimi. Gjithashtu mësuesi do të sjellë në klasë pjesët e kompjuterit të cilat nxënësit do t'i shohin realisht. Veprimet në situatë Hapi I – Rrjeti i diskutimit -Pasi kanë lexuar situatën e dhënë në libër nxënësit japin përgjigje duke përdorur njohuritë që kanë marrë.. - Çfarë dini për parametrat e kompjuterit ? Mësuesi vendos në tabelë fotot : 1. 2. 3. 4. Nxënësit emërtojnë secilën nga pjesët duke i shkruajtur në fisha me ngjyra dhe më pas ngjiten në tabelë -Nxënësit përshkruajnë secilin nga parametrat duke përdorur njohuritë që dinë. Mësuesi plotëson përshkrimin e secilit parameter Hapi II – Punë e drejtuar Lexohet libri nga nxënësit ,mësuesi tërheq vëmendjen tek parametrat e dhëna në tabelën në libër. -Mësuesi krijon tabelën e mëposhtme e cila plotësohet nga nxënësit <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; padding: 5px;">Parametrat e kompjuterit</td> <td style="width: 50%; padding: 5px;">Karakteristikat</td> </tr> </table>		Parametrat e kompjuterit	Karakteristikat
Parametrat e kompjuterit	Karakteristikat		

Proçesori (CPU)	
HDD-disku i ngurtë	
Kujtesa e përkohëshme RAM	
Karta grafikë	

Hapi III – Punë e pavarur
 Ndahet klasa në tre grupe.
 Nxënësit plotësojnë rubrikën : **Provo veten**
 Grupi I plotëson në dyshe pyetjen 1
 Grupi II plotëson në dyshe pyetjen 2
 Grupi III plotëson në dyshe pyetjen 3.
 Nxënësit japin mendime rreth pyetjes 3 në libër.
“Si e imagjinon se do të jetë zhvilluar bota e kompjuterit mbas 10 vitesh, duke u bazuar te karakteristikat kryesore të tij dhe te kapaciteti që ka për ruajtjen e informacionit?”
 -Nxënësit argumentojnë përgjigjet e tyre me fjalë ose me vizatime

Vlerësimi:
N1: Zgjedh siç duhet një kompjuter duke u bazuar te parametrat e tij.
N2: Kupton karakteristikat e pjesëve qendrore të kompjuterit.
N3: Përdor idetë e tij inovatore për të menduar sesi do jetë kompjuteri në të ardhmen.
N4: Analizon rolin e parametrave të kompjuterit si dhe mënyrën e përzgjedhjes së një kompjuteri të mirë.

Detyrat dhe puna e pavarur:
Në fund të orës nxënësit do të zhvillojnë ushtrimet e dhëna në libër.
Detyrë shtëpie: Ndahet klasa në katër grupe
Grupi I sjell material dhe foto për proçesorin CPU
Grupi II sjell materiale dhe foto për Kartën grafike
Grupi III sjell materiale dhe foto për HDD-diskun e ngurtë
Grupi IV sjell materiale dhe foto për Kujtesën e përkohëshme RAM

Fusha: TEKNOLOGJI/TIK	Lënda: TIK	Shkalla: III	Klasa: VI
Tematika 3. Kërkimi në internet Tema mësimore 3.4: Format e kërkimit në internet Rezultatet e të nxënit sipas temës mësimore: • Zgjedh mjetet TIK më të përshtatshme për të kërkuar informacionin. • Kërkon duke përdorur fjalë kyçe në një kategori ose nënkategori të direktorisë web. • Njeh opsionet kryesore të motorëve të kërkimit (sipas shkronjave,një frazë,gjuhës,lloji i dokumentit,kohës dhe vendit të botimit,të drejtave të autorit).		Situata e të vepruarit Mësimi nis me dy aktivitetet e dhëna në libër.Mësuesi ndan klasën në dy grupe ku secili grup do të zhvillojë aktivitetin e kërkuar. Mësuesja ka përgatitur për nxënësit ditarin dy pjesësh të cilin nxënësit e plotësojnë gjatë zhvillimit të aktivitetit. Nxënësit do të diskutojnë rreth aktivitetit të kryer duke u bazuar në tabelën që kanë plotësuar	
Burimet – njohuritë dhe shkathtësitë paraprake të nxënësit – teksti mësimor – informacione nga interneti http://botw.org		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Lidhet me fushën e gjuhëve dhe komunikimit: Nxënësi zhvillon fjalorin dhe komunikimin me të tjerët gjatë prezantimit të detyrës,gjatë dhënies së përkufizimeve të koncepteve të mësuara, përdor burimet informative për gjetje informacioni duke fituar njohuri të reja.	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Veprimet në situatë Hapi I Veprimtari –Ditari dypjesësh 1. Mësuesja ndan klasën në dy grupe ku nxënësit e grupit të parë të zhvillojnë aktivitetin e parë (të kërkojnë informacion mbi Skënderbeun) dhe nxënësit e grupit të dytë të zhvillojnë aktivitetin e dytë (të futen në direktorinë Web			

<http://botw.org>)

2. Nxënësit tregojnë rezultatet e aktiviteteve të kryera duke plotësuar Ditarin dypjesësh sipas modelit të mëposhtëm

Hapi II - Rrjeti i diskutimit

1. Mësuesja pyet nxënësit :

Cilat janë format e kërkimit në internet?

Për t'i dhënë përgjigje kësaj pyetje nxënësit zhvillojnë aktivitetin e dhënë në libër.

a. Futuni në faqen e Google.

b. Shkruani fjalët “ Computer Science”

c. Klikoni mbi butonin e kërkimit.

Nxënësit lexojnë rezultatet e arritura.

2. Nxënësit lexojnë mësimin në libër në dyshe dhe më pas i përgjigjen pyetjes në formën e skemës së mëposhtme:

Cilat janë format e kërkimit në internet?

Format e kërkimit në internet?

Aktiviteti	Rezultati

→ **Direktoritë Web**

Motorët e kërkimit

fjalët kyçe dhe operatorët bulean

→ AND, OR, NOT

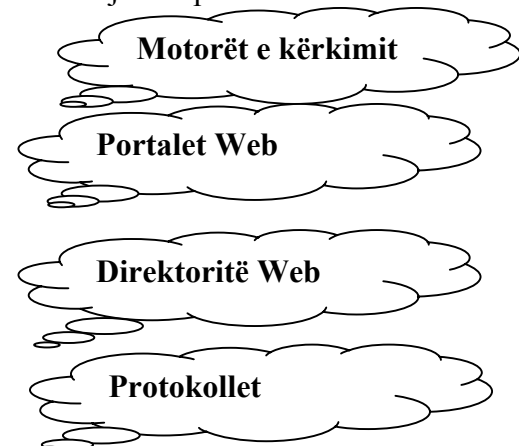
→ **Zgjedhja e fjalëve me kujdes**

→ **Praktikimi i përvetësimit përmes rezultateve**

→ **Portalet Web**
yahoo, msn, hotmail, live

Hapi III /Punë e pavarur

Mësuesja u shpërndan nxënësve fisha me termat:

Nxënësit shpjegojnë me fjalët e tyre termat e dhëna duke përdorur njohuritë që morën gjatë mësimit.

Vlerësimi:

N1: Njih motorrët e kërkimit të informacionit.

N2: Zgjedh mjetet TIK më të përshtatshme për të kërkuar informacionin.

N3: Kërkon duke përdorur fjalë kyçe në një kategori ose nënkategori të direktorisë web.

N4: Analizon opsionet kryesore të motorëve të kërkimit (sipas shkronjave, një frazë, gjuhës, lloji i dokumentit, kohës dhe vendit të botimit, të drejtave të autorit).

Detyrat dhe puna e pavarur:

Detyrë shtëpie: Nxënësit punojnë rubrikën “Ushtrohu”

Fusha:	Lënda: TIK	Shkalla: III	Klasa: VI
TEKNOLOGJI/TIK			
Tematika 4. Lundro i sigurt Tema mësimore: 4.3 Krijimi i profileve të sigurta Rezultate e të nxënit të temësmësimore: <i>Analizon profilet reale dhe serioze të krijuara në rrjete sociale (ju mund të jeni pre e manipulimeve të më të rriturve, që i përdorin këto rrjete sociale në formë jo të përshtatshme);</i>		Situata e të vepruarit Nxënësit diskutojnë rreth formës që ka adresa e mailit dhe më pas rreth profilit të sigurt dhe jo të sigurt. Më pas nxënësit zhvillojnë veprimtari ku shkruajnë në letra me ngjyra rregullat që duhet të zbatohen kur bëjnë chat në internet.	

Burimet – njohuritë dhe shkathhtësitë paraprake të nxënësit – teksti mësimor	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Lidhet me fushën e gjuhëve dhe komunikimit: Nxënësi zhvillon fjalorin dhe komunikimin me të tjerët gjatë prezantimit në rrjete sociale, gjatë prezantimit dhe zbatimit të rregullave.
--	--

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Hapi I : Rrjeti i diskutimit

1. Mësuesja shkruan në tabelë adresën e mailit të shkollës dhe më pas pyet nxënësit: - A është kjo një adresë e sigurt?

Nxënësit diskutojnë rreth kësaj çështje duke u mbështetur në tabelën e dhënë në libër mbi profilet e sigurta dhe të gabuara.

Hapi II : Veprimtari e drejtuar

Nxënësit lexojnë aktivitetin e dhënë në libër dhe më pas diskutojnë rreth rregullave që duhet të zbatohen kur bisedojnë (bëjnë chat) në internet.

Hapi III : Punë e pavarur

Nxënësit i shkruajnë këto rregulla në fleta me ngjyra dhe më pas i ngjisin në muret e klasës.

Mësuesja ka përgatitur një fletë pune me situata të ndryshme të cilën nxënësit e plotësojnë në grupe.

Vlerësimi:

N1: Kupton dhe shpjegon profilet e vërteta dhe profilet e gabuara.

N2: Demonstron hapat për t'u mbrojtur në Internet.

N3: Krijon blogje për të mbrojtur bashkëmoshatarët.

N4: Vlerëson vërtetësinë e të dhënave.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Në fund të orës nxënësit do të zhvillojnë detyrën e dhënë nga mësuesja.

Detyrë shtëpie: Punohet rubrika : Provo veten

Karta grafike

Kujtesa e përkohëshme RAM

Proçesori (CPU)

HDD – disku i ngurtë

Shënim : Këto figura mësuesi mund ti printojë të zmadhuara dhe ti përdorë gjatë orës së mësimit

6. Vlerësimi i nxënësve

Vlerësimi i nxënësve është ndër komponentët më të rëndësishëm të kurrikulës me bazë kompetencat. Ky vlerësim, bazuar në rezultatet e të nxënësve, përfshin gjykimin për arritjet e nxënësve (njohuri, shkathtësi, qëndrime) përkundrejt niveleve të arritjeve.

Mësuesi, në përputhje me parimet themelore të vlerësimit, siguron përdorimin e të gjitha llojeve të vlerësimit, të cilët përcaktohen si të domosdoshëm për të gjykuar në lidhje me arritjet e nxënësve, në funksion të mbështetjes së të nxënësve dhe mësimdhënies.

Vlerësimi i nxënësve kryhet nëpërmjet:

- ✎ vlerësimit të vazhduar (vlerësimi për të nxënë) (40%);
- ✎ vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse (vlerësimi i të nxënësve) (40%)
- ✎ vlerësimit të portofolit lëndor të nxënësve (20%).

Për vlerësimin e vazhduar të arritjes së rezultateve të të nxënësve, mësuesi **mban shënime në evidencë për çdo nxënë**s. Shënimet në evidencë mund të mbahen me **notë**, të shoqëruara me nivelin e arritjes dhe konceptin e temës mësimore (p.sh.: N3: dallon pjesët kompjuterike) dhe **simbole** të shoqëruara me komentin përkatës. (p.sh.: +; √: aktivizim i rregullt ose bashkëpunim; krijim në grup; dallimi i pjesëve të kompjuterit).

- Për lehtësimin e punës së tij mësuesit i sugjerohet të shkruajë në fund të evidencës **një legjendë** e cila shpjegon kuptimin e simboleve të vendosura.
- Komentet u referohen **niveleve të arritjes së kompetencave lëndore** bazuar në dokumentin përkatës të “Niveleve të arritjes” AMU.
- Mësuesi është i lirë të përshtasë **formatin e evidencës**, në varësi të specifikave të lëndës, ose të krijojë një formë tjetër të mbajtjes së shënimeve, duke ruajtur pjesën përmbajtësore të saj.
- Për të realizuar vlerësimin e vazhduar mësuesi i TIK-ut, ndihmon nxënësit të aftësohen sa më shumë në përdorimin e programeve kompjuterike. Kontrollon dhe korrigjon me takt gabimet që mund të bëjnë nxënësit gjatë përparimit për arritjen e dijeve. Vlerësimi duhet të jetë diagnostikues për të ndihmuar nxënësit në ecurinë e tyre dhe për t’i motivuar për të tejkaluar gabimet.

Ndryshimi kryesor që ka ndodhur në vlerësimin e nxënësve gjatë zbatimit të kurrikulës së re është vlerësimi për të nxënë (vlerësimi i vazhduar). **Fokusi kryesor i vlerësimit për të nxënë (vlerësimi të vazhduar) është që nxënësi të përmirësojë të nxënësit e tij, si dhe të motivohet më shumë për të mësuar.** Pra, vlerësimi për të nxënë nuk ka si qëllim kryesor vendosjen e një note,

por të evidentojë te nxënësi pikat e forta dhe problematikat dhe ta ndihmojë që t'i përmirësojë ato. Në këto kushte, mësuesi duhet të fokusohet te procesi i të nxënësit dhe jo te vendosja e notës.

Si dokumentohet vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)?

- Fletorja personale dhe evidenca nënkuptojnë ***të njëjtin dokument***. Pra, mësuesi ka vetëm një dokument për vlerësimin e vazhduar (vlerësimin për të nxënë).
- Mësuesi mban shënime në fletoren e tij personale (apo në evidencë) ecurinë e progresit të nxënësit lidhur me rezultatet e arritjes.
- Fletoren personale (evidencën) mësuesi ***e formaton në mënyrën më të përshtatshme për të***, por duke ruajtur logjikën e vlerësimit për të nxënë. Me fletoren personale (evidencën) mësuesi është i lehtësuar nga ngarkesa ose nga presioni për të vënë nota në regjistër në mënyrë të vazhduar.
- Mësuesi është i lirë t'i mbajë shënimet në fletoren e tij personale (evidencë) duke vendosur ***simbolet, që ai gjykon si të përshtatshme***, të shoqëruara me komente shumë sintetike, të cilat iu referohen niveleve të arritjes së kompetencave lëndore.
- Komenti përmban nivelin e arritjes duke e shënuar me simbolin përkatës (***p.sh., N₃ ose N₄***), si dhe ***konceptin/konceptet përkatëse*** për të cilin është vëzhguar nxënësi.
- Përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, punët individuale, diskutimet e mësuesit me nxënësit, vetëvlerësimi i nxënësit, vlerësimi i nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjet në aktivitete dhe diskutimet në klasë, detyrateshtëpisë apo të klasës etj., ***vlerësohen me simbole***. Vendosja e notës në mënyrë të vazhduar gjatë vlerësimit për të nxënë nuk ndihmon procesin e të nxënësit, motivimin e nxënësve për të nxënë dhe zhvillimin e kompetencave.
- Nota në fletoren personale (evidencë) mund të vendoset ***vetëm*** në raste specifike, siç janë testet e ndërmjetme apo punët me shkrim etj.
- Nota e vlerësimit të vazhduar që vendoset në regjistër në faqen “Vlerësimi periodik” duhet të jetë ***rezultante progresive (ose regressive) e vlerësimeve që mësuesi ka mbajtur*** në fletoren e tij personale.
- Fletorja personale (evidenca) ***është objekt monitorimi, por nuk*** duhet dorëzuar në përfundim të periudhës.
- Mësuesi ***mban përgjegjësi për fletoren personale*** dhe duhet të argumentojë notën e vlerësimit të vazhduar të vendosur në regjistër.

- Mësuesi duhet **të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor** fletoren personale (evidencën), teste/detyra të ndërmjetme, punët me shkrim, etj. Këto do t'i shërbejnë për të argumentuar notën e vlerësimit të vazhduar.
- Drejtuesit e shkollave nuk duhet të ngarkojnë mësuesit me detyrimin për të mbajtur dy dokumente për vlerësimin e vazhduar të nxënësve: evidencën e vlerësimit të vazhduar dhe fletoren personale të shënimeve, ato janë e njëjta gjë.
- Gjatë periudhës, mësuesi i lëndës ka përgjegjësi për të informuar nxënësin për ecurinë dhe mundësinë tij për progres.

Model : Evidencë për vlerësimin e vazhduar për 1 (një) periudhë (shtator-dhjetor):

Emër Mbiemër Data	Shtator				Tetor				Nëntor				Dhjetor				Komenti
	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Tili Rexha			√														N 3: pjesët e kompjuterit
						√											N3: krijimi blogjeve.
										++							N4: funksionet e secilës pjesë
															10		N4: shkrimi në Word

Vlerësimi periodik, bëhet në përfundim të çdo periudhe dhe përmban tri nota:

- *Vlerësimin e vazhdueshëm* – NVv, e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin me test ose detyrë përmbledhëse* – NTp, e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin e portofolit lëndor* – NVp, e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.

Vlerësimi përfundimtar, shënohet në regjistër duke plotësuar kollonat e “Vlerësimit Vjetor” dhe në kollonën e “Notës përfundimtare”.

Vlerësimet vjetore përmbajnë:

- *Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar* që është rezultat i tri periudhave.

- Notën vjetore të vlerësimit me test ose detyrë përmbledhëse që është rezultat i tri periudhave.

- Notën vjetore të vlerësimit të dosjes së nxënësit që është rezultat i tri periudhave.

Në rast kur ecuria e nxënësit është e dukshme progresive ose regresive gjatë dy periudhave të fundit, vlerësimi i tij vjetor në secilën nga rubrikat mund të jetë progresiv ose regresiv.

Nota përfundimtare llogaritet me përqindje për secilën nga rubrikat .

Pesha në përqindje e llojeve të vlerësimit është:

- Vlerësimin e vazhdueshëm – 40%
- Vlerësimin me test ose detyrë përmbledhëse – 40%
- Vlerësimin e portofolit lëndor – 20%

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare janë:

- Përcaktohet nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVV), bazuar në tre notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e testit/detyrës përmbledhëse (NTP) bazuar në tre notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e portofolit të nxënësit (NVP) bazuar në tre notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse.
- Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (psh.8,8 9).

Formula: $(NVV \times 0.4) + (NTP \times 0.4) + (NVP \times 0.2) = \text{Nota përfundimtare}$

Përshkrimi i notës përfundimtare vjetore argumenton nivelin e arritjeve të kompetencave të lëndës. Përshkrimi u referohet pikave më të forta që ka nxënësi lidhur me përmbushjen e kompetencave të lëndës.

Model. Nxjerrja e notës përfundimtare

Periudha I			Periudha II			Periudha III			Notat vjetore			Nota përfundimtare
NV V	NT _P	NV P	NV V	NT _P	NV P	NV V	NT _P	NV P	NV V	NT _P	NV P	
7	8	9	9	8	10	9	9	10	9	8	10	

$$(9 \times 0.4) + (8 \times 0.4) + (10 \times 0.2) = 8.8$$

7. Vlerësimi me test/detyrë përmbledhëse

Vlerësimi i të nxënit ndryshe quhet vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Ky është një vlerësim formal dhe kryhet edhe për efekt raportimi.

Si dhe kur realizohet testi/detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet ***vlerësimi me test ose me detyrë përmbledhëse***, që ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxëni për periudhën përkatëse.
- Mësuesi ka lirinë të përcaktojë vetë nëse do të zhvillojë test apo detyrë përmbledhëse sipas specifikave të lëndës.
- Testi/detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi. kur përmbyllet një grup rezultatesh të të nxënit dhe mësuesi është ***i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë***.
- Testi/detyra përmbledhëse është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e testeve ose detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Testi/detyra përmbledhëse ***jo domosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë.
- Në momentin kur mësuesi ***vlerëson testet/detyrat përmbledhëse, i vendos*** notat në regjistër.
- Mësuesi duhet ***të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor*** testet ose detyrat përmbledhëse.

Është një vlerësim që për lëndën e TIK-ut duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet testeve praktike, realizimi i njohurive të marra në praktikë. Testi ose detyra përmbledhëse, ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënit.

- Mësuesi përzgjedh të zhvillojë test ose detyrë përmbledhëse, në varësi të veçorive të lëndës.
- Testi ose detyra përmbledhëse përmban vetëm rezultatet e të nxënit (njohuritë dhe shkathtësitë) kryesore të periudhës përkatëse.
- Koha e realizimit të testit ose detyrës përmbledhëse është 45 min si të gjitha testet e tjera.

Mësuesi zhvillon vetë dhe ndihmon nxënësit të vlerësohet nëpërmjet një larmi mënyrash vlerësimi:

- Konkurs nëpërmjet punëve reale që zhvillon çdo nxënës duke përdorur programet kompjuterike.

- Me test me shkrim për njohuritë/ aftësitë e arritura gjatë tre-mujorit.

Testet lejojnë shumëllojshmëri mënyrash të demonstrimit të aftësive të nxënësve. Prandaj:

- ✎ nxënësit duhet të kuptojnë qëllimin dhe vlerën e testit;
- ✎ testi duhet të masë arritjen e rezultateve të të nxënit për një periudhë të caktuar;
- ✎ duhen dhënë udhëzime të qarta për secilën pjesë të testit;
- ✎ pikët duhet të jepen për çdo pyetje apo rubrikë të testit;
- ✎ pyetjet duhet të jenë të llojeve të ndryshme (po/jo, e saktë/e gabuar, me zgjedhje të shumëfishtë, çiftim i elementeve, plotësim i vendeve bosh, zëvendësim i elementeve);
- ✎ testi duhet të masë aftësinë problem zgjidhëse që kanë fituar nxënësit gjatë arritjes së njohurive;

Testet duhet:

- ❖ të jenë të lehtë për t'u lexuar dhe të ketë hapësirë ndërmjet pyetjeve për të lehtësuar leximin dhe shkrimin;
- ❖ të përfshijnë një sërë rezultatesh të nxëni;
- ❖ të mund të kryhen nga nxënësit me nevojë të veçanta;
- ❖ i krijojnë mundësi nxënësve të zgjedhin kërkesat e ushtrimeve në mënyrë të pavarur nga njëra – tjetra;
- ❖ të kenë nivele të ndryshme të pyetjeve për të përfshirë aftësitë problem zgjidhëse, mendimin kritik dhe atë krijues;
- ❖ të llogariten me kohë të mjaftueshme për të përfunduar të gjithë nxënësit;

Gjatë ndërtimit të testeve të arritjes mësuesi duhet të ketë në konsideratë:

- ❖ Numri i pyetjeve në teste varet nga rezultatet e të nxënit që mësuesi do të masë.
- ❖ Është mirë që testet të hartohen me pyetje të llojeve të ndryshme; në lëndën e TIK-ut nuk rekomandohet përdorimi i pyetjeve të hapura, por i pyetjeve të strukturuar, me alternativa, i pyetjeve me zgjidhje të shkurtër, dhe mbi të gjitha pyetje që kërkojnë zbatimin praktik të njohurive.
- ❖ Kur bëhen pyetjet mësuesi duhet të llogarisë që nxënësi ka në dispozicion 45 minuta. Kohë brenda së cilës ai duhet të ketë hapësirë të duhur për të lexuar pyetjen dhe për t'iu përgjigjur asaj.
- ❖ Mësuesi duhet të sigurohet që kërkesat të kuptohen qartë nga të gjithë nxënësit. Këshillohet që pyetjet dhe kërkesat e tekstit të jenë të artikuluar sa më qartë.

- ❖ Mësuesi duhet të sigurohet që në test ka përfshirë të gjitha njohuritë që ai konsideron të rëndësishme për tremujorin në të cilin realizon testin.

7.1 Hartimi i testit

Hartimi i një testi kërkon përkushtim të plotë nga ana e mësuesit. Mësuesi duhet të përcaktojë qartë qëllimin e testit të saj. Duhet të shënojë cila janë rezultatet për të cilat ai do të testojë nxënësit. Për këtë arsye ai duhet të përcaktojë:

- 1) **Listën e njohurive që ai do të vlerësojë.**
- 2) Përcaktimi i peshës së niveleve që do të zbatohet në test. **Niveli i dytë** i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku kërkohet që nxënësi të zbatojë zgjidhjet e ushtrimeve që ka realizuar në klasë. **Niveli i tretë** i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku nxënësit duhet t'i japë zgjidhje problemit, duke ripërdorur njohuritë e përfituara. **Niveli i katërt** i arritjes së kompetencave (rekomandohet 20%) përfshin pyetje që zhvillojnë aftësitë krijuese, kritike dhe problem zgjidhëse të nxënësve, duke u bazuar tek njohuritë e përfituara.
- 3) **Ndërtimi** i tabelës duke u bazuar tek tematikat dhe rezultatet e të nxënit që mësuesi ka realizuar në një periudhë. P.sh në tremujorin e parë:

Tematikat	Përqin dja = Pikët	Rezultatet e të nxënit	Niveli II i arritjes së kompetencave	Niveli III i arritjes së kompetencave	Niveli IV i arritjes së kompetencave
Bota kompjuterit.	5 (orë)	• njohin më në detaje pjesët e kompjuterit dhe rolin e tyre në bashkërendimin e punës; • njohin ndryshimin e portave dhe kablllove të pajisjeve të jashtme.			

Përpunimi digjital	7 (orë)	• dinë të formatojnë paragrafët, përdorin rregullat sintaksore të të shkruarit në <i>Word</i>, arrijnë t'i gjejnë lehtë gabimet ortografike dhe t'i korrigjojnë ato;			
		• shkruajnë tekste me llojin e formatimit të paradhënë;			
		• ndërtojnë dhe formatizojnë një tabelë të re (ndryshojnë ngjyrat e rreshtave, trashësinë e vijës, tabela të jetë brenda formatit A4 dhe të formatizojnë tekstin e tabelës).			
		• njohin shumëllojshmërinë e opsioneve të përdorimit të tabelave;			

		mësojnë të hedhin të dhënat sipas metodave të ndryshme nga burime të ndryshme (linqe nga interneti, dokumente të skanuara, fotografi të ruajtura, dokumente nga browser i kompjuterit);			
Pikët total të testit	100% = ... pikë		30 - 40% = ... pikë	40%- 45% = ... pikë	20% - 25% = ... pikë

4) Hartimi i pyetjeve të testit.

5) Përcaktimi i skemës së vlerësimit (bazuar në shpërndarjen normale). Sistemi i pikëzimit që përdoret më shumë është ai që quhet analitik. Dy nga elementet bazë të këtij sistemi janë:

- caktimi i pikëve për tematikat që do të realizohet testi;
- skema e pikëzimit (ku jepen kriteret e shpërndarjes së pikëve që janë akorduar për tematikat që do të testohen, duke patur parasysh për bazë përgjigjen e saktë që duhet të jepet për këtë çështje).

Në konvertimin e pikëve me nota, kufiri i poshtëm rekomandohet 25% e totalit të pikëve. Më pas caktohetn intervalet e pikëve nga nota 4 – 10.

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Përqindja e pikëve	<25%	25-38%	39-51%	52-64%	65-77%	78-90%	91-100%

7.2 Llojet e pyetjeve që hartohen në teste

Llojet e pyetjeve që mund të përdoren në teste mund të paraqiten si më poshtë:

a) Pyetje me alternativa (me zgjedhje të shumëfishtë).

- Një pyetje me zgjedhje të shumëfishtë përbëhet nga dy pjesë: nga trangu dhe përgjigjet alternative ndër të cilat dallohet përgjigja e vetme e saktë.
 - Alternativat duhet të vendosen vertikalisht pas përmbajtjes së pyetjes, në përputhje me rendin alfabetik.
 - Nuk duhet të përdoren alternativa që përplasen me njëra - tjetrën.
 - Pyetjet ndërtohen në përgjithësi me 4 alternativa.
 - Alternativat duhet të kenë gjatësi të njëjtë.
 - Alternativat duhet të jenë homogjene dhe t'i referohen të njëjtës kategori.
 - Në alternativa nuk duhet të ketë mbivendosje të dhënash apo intervalesh kohore.
 - Vetëm një alternativë është e saktë.
 - Pyetja me alternativë vlerësohet me një pikë.
 - Në përgjithësi rekomandohet të mos përdoren si alternativa shprehjet “asnjë nga të mësipërmet” ose “të gjitha të mësipërmet”.
 - Pyetjet me alternativa shmangin në shkallë të lartë subjektivitetin në pikëzim.

b) Pyetjet “Po/Jo” ose “e vërtetë/ e gabuar”

- Përgjigja e saktë për këto lloj pyetjesh vlerësohet me një pikë.

c) Pyetjet me çiftim

- Për çdo çiftim të saktë jepet një pikë, pra nëse ushtrimi ka 4 kombinime nga të dy kollonat, ai do të marrë 4 pikë, nga 1 për çdo kombinim të saktë.

d) Pyetjet me plotësim

- Për çdo plotësim të saktë jepet një pikë.

e) Pyetjet me zgjidhje të shkurtër

- Formulimi i tyre kërkon një përgjigje të përcaktuar e të përpiktë.
- Këto pyetje kërkojnë nga 1 deri në 5 minuta kohë për t'u lexuar e për t'u përgjigjur.
- Këtu hyjnë pyetje në të cilat nxënësit i kërkohet të bëjnë një figurë, të kryejnë një njehsim, të paraqesë shkurt një argumentim, të zgjidhë një ushtrim etj.
- Këto lloj pyetje kërkojnë më shumë se një miratim të thjeshtë a një kujtesë mekanike.

- Ka më pak mundësi që nxënësit ta gjejnë përgjigjen me hamendje në krahasim me pyetjet me zgjedhje të shumëfishtë.

f) Pyetje të strukturuar

- Strukturimi i një pyetjeje (situate) është zbërthimi i saj në elemente përbërës me karakteristikat kryesore që meritojnë të studiohen.
- Shkalla me të cilën mësuesit do të zbërthejnë një pyetje (ose situatë) varet nga natyra dhe kompleksiteti i saj, nga niveli i të mësuarit dhe aftësitë individuale të nxënësve.
- Kur pyetja (situata) është shumë komplekse dhe aftësitë nuk janë të larta duhet të rritet shkalla e strukturimit.
- Një nga funksionet e pyetjeve të strukturuar është që ta mundësojnë lidhjen midis mësimdhënies, të nxënësve dhe vlerësimit të arritjes.
- Në një pyetje të strukturuar nxënësit i kërkohet të njihet me informacionin që jepet në tringun e përbashkët të pyetjes dhe më pas t'u përgjigjet një sërë kërkesash që lidhen me përmbajtjen e këtij tringu dhe që testojnë në mënyrë progresive njohuritë e nxënësit rreth çështjes.
- Si rregull niveli i vështirësisë së këtyre pyetjeve vjen duke u rritur.
- Pyetjet duhet të jenë të pavarura nga njëra tjetra dhe përgjigjia e saktë për një pyetje nuk duhet të varet nga përgjigjia e saktë e pyetjes paraardhëse.
- Kur kjo nuk është e mundur të realizohet (p.sh. në pyetjet e strukturuar që kërkojnë llogaritje), atëherë gabimi që rrjedh prej përgjigjes së gabuar në pyetjen e mëparshme nuk duhet të merret në konsideratë në pikëzimin e përgjithshëm.

g) Pyetje të hapura

Këto lloje pyetjesh mund të kenë disa përgjigje të sugjeruara nga nxënësit. Në këtë rast vlerësohen argumentet që jep nxënësi dhe saktësia në arsyetimin e mendimeve dhe veprimeve përkatëse.

8. Projekti kurrikular

- Projekti kurrikular në lëndën e TIK-ut është rubrikë e detyruar e portofolit të të nxënësit.
- Projekti kurrikular është strategji e të nxënësit dhe mësimdhënies me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti si veprimtari

integruese me karakter kërkimor e krijues nxit zhvillimin e aftësive të larta të të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK-ut, të sipërmarrjes etj.

- Zbatimi i një projekti në lëndën e TIK-ut kërkon më shumë se një orë mësimore, të cilën nxënësi e realizon jashtë procesit mësimor. Mësuesi mund të parashikojë nga një orë në dispozicion në klasë ku nxënësit mund të bejnë prezantimin ose të krijojnë grupet e punës.
- Projekti kurrikular mund të jetë i shtrirë përgjatë gjithë vitit shkollor, pra në të tria periudhat, por mund të jetë i shtrirë edhe vetëm brenda një periudhe. Sido që të jetë shtrirja e projektit, ai e ka vlerësimin e tij brenda vlerësimit të portofolit. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje instrumentin për vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit dhe përgjatë zhvillimit të tij. Nëse projekti ka shtrirje përgjatë gjithë vitit, në çdo periudhë vlerësohet si pjesë e portofolit ajo pjesë e projektit që është realizuar. Në rastin kur ka shtrirje brenda një periudhe vlerësohet i gjithë projekti.
- Planifikimi dhe zbatimi në mënyrë efikase i një projekti kërkon që mësuesi të përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënës (është mjaft e rëndësishme që secili nxënës të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara); të paraqesë rezultatet e të nxënit që do të arrihen nëpërmjet projektit; të paraqesë hollësisht çdo fazë të realizimit të projektit; të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit; të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit; të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.
- Për realizimin e projektit shfrytëzohen përvojat vetjake të nxënësve dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme.
- Realizimi i një projekti në lëndën e TIK-ut kërkon përdorimin e më shumë se një metode dhe teknike, si: kërkime, grumbullim të dhënash, intervista, puna në grup, puna individuale etj.
- Statet kryesore që ndiqen për realizimin e një projekti janë:
 - * Përcaktimi i saktë i çështjes ose problemit për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.

- * Përcaktimi qartë i detyrave që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
 - * Grumbullimi i materialit dhe/ose mjeteve të nevojshme.
 - * Përpunimi, analizimi dhe redaktimi i të dhënave të grumbulluara.
 - * Nxerrja e përfundimeve nga të dhënat e grumbulluara.
 - * Përgatitja e produktit përfundimtar.
 - * Prezantimi i projektit ose i produktit të krijuar.
- Për planifikimin e një projekti mësuesi ndërton planin e projektit, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij mësuesi mund të pasurojë planin me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditë çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

Rubrikat kryesore të planit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- **Tema e projektit** (Përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit)
- **Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore** (Nëse projekti është ndërlëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- **Klasa/t pjesëmarrëse:** (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- **Rezultatet e të nxënit** – (Përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit.)
- **Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:** (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).
- **Partnerët** (mund të jenë prindërit, mësuesit e lëndëve të tjera, ose aktorë që punojnë në fushën e TIK-ut).
- **Veprimtaritë kryesore që do të kryen për realizimin e projektit, afatet dhe personat përgjegjës.**
- **Burimet kryesore të informacionit** (Mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit. Në lëndën e TIK-ut burim është informacioni i marrë nga interneti (youtube, bibliotekat apo Cd dhe Dvd të ndryshme).
- **Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:** (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh. nëse projekti planifikohet në 3 orë atëherë duhet vendosur tematika për të tria orët)

- **Përshkrimi i produktit të projektit**(duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- **Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi** (Mësuesi përcakton kritere për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënësve).

Shembuj kriteresh për vlerësimin e projektit:

• A është fokusuar përmbajtja e projektit te çështja/problemi i identifikuar për shqyrtim?
• A është lidhur tema e projektit me situata nga jeta reale?
• A i kanë zbatuar nxënësit konceptet e marra në lëndën përkatëse?
• A kanë mbledhur të dhëna bazuar në burime të mjaftueshme informacioni?
• A kanë bashkëpunuar nxënësit për të zhvilluar aftësitë komunikuese, vetmenaxhuese dhe organizuese?

Sigurimi i të dhënave nga burime të ndryshme vlerësimi është thelbësore për të nxënësin bazuar në projekte. Përfshirja e nxënësve në vlerësimin e projektit nxit motivimin dhe përmirëson të nxënësit e drejtuar prej tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga njëri-tjetri nxit nxënësit të reflektojnë mbi pikat e tyre të dobta dhe të forta, në mënyrë që të fokusojnë përpjekjet e tyre të mëtejshme).

Hapat e një projekti kurrikular me shtrirje përgjatë gjithë vitit shkollor.

Realizimi i një projekti kurrikular nëpërmjet metodës së Projektit kërkimor

Faza 1. Parapërgatitja për projektin : Tema : Përdorimi i sigurt i Internetit:

Cyberbulling

- ☞ Paraqitet projekti që do të ndërmerret: Do të realizohen aktivitete që do të ndikojnë në sigurinë kibernetike si dhe prezantime dhe punime për ditën e Internetit të Sigurt.

- ☞ Caktohet koha gjatë së cilës do të realizohet projekti: Projekti do të realizohet nga Shtatori- Mars. Nxënësi do të marrë vlerësimin për secilin tre-mujor.
- ☞ Kërkohet formulimi i saktë i objektivave që do të arrihen nga nxënësit. Objektivat në këtë fazë janë tepër ambicioze. Ato prekin jo vetëm objektivat në nivelin e njohurive, por në nivelin e analizës, të sintezës, të zbatimit, të vlerësimit. Objektivat e formuluar dhe detyrat mësimore që do të arrihen në fund të projektit, duhen t'u bëhen të qarta nxënësve që në fillim dhe të sigurohemi për qartësinë e detyrës.
 - Krijimi i video-tutorialeve duke përdorur programin Media-Player
 - Realizimi i posterave duke përdorur Prezi/Power-Point
 - Realizimi i 30 intervistave me fëmijët e moshave nga 13-14 vjec, se cdo të thotë për ta Cyberbulling.
- ☞ Kërkohet që nxënësi të përcaktojë partnerët që do të bashkëpunojë në këtë projekt kërkimor. Ata mund të jenë: mësues, nxënës të klasave paralele, prindër, përfaqësues të bashkësisë etj. Atyre duhet t'u bëhet e qartë detyra mësimore që do të realizohet bashkarisht, si dhe kur do të realizohet përfshirja e tyre.
 - Nxënësit mund të bashkëpunojnë me nxënësit më të rritur, për të realizuar intervistat.
 - Mund të kërkohet ndihma e prindërve për incizimin e intervistave, të kërkohet informacion online se sa të cënuar ndihen bashkëmoshatarët e tyre nga Cyberbulling.
 - Mund të bashkëpunohet me televizione për të bërë një emision të shkurtër.
- ☞ Përcaktohen teknikat dhe mjetet që do të përdoren në funksion të projektit.
 - Kasetofon për incizimin e intervistave.
 - Internet, dhe kompjuter për realizimin e posterave dhe gjetjen e informacionit.
 - Fleta me ngjyra ose artikuj revistat që japin info rreth temës.
- ☞ Paracaktohen produktet e projektit.
 - Workshop ditën e Internetit të Sigurt.
 - 3 Video-Tutoriale.
 - Analizë grafike e dalë nga Intervistat.

Faza 2. Puna rreth projektit

- ☞ Grupet e nxënësve zbatojnë detyrat e përcaktuara nga mësuesi për të realizuar dhe perfunduar detyrën mësimore.
- ☞ Formulohen pyetësorët e përgatitur qëllimisht për të grumbulluar informacionin e kërkuar në funksion të detyrës mësimore (pyetësorët mund të përgatiten nga mësuesja në ciklin e ulët ose nga nxënësit në shkollën e mesme).
- ☞ Plotësohen pyetësoret dhe përmbledhen të dhënat.
- ☞ Zhvillohen intervistat e caktuara paraprakisht dhe dokumentohen ato në kasetofon nëse ka mundësi.
- ☞ Fiksohen vërtetimet e bëra nga nxënësit. Ato mund të jenë cikël fotografish të bëra nga nxënësit ku fiksohen pamje të cilat sjellin informacion rreth projektit, shënime të mbajtura nga nxënësit, ku të jetë e pranishme data, vendi, problemi.
- ☞ Grumbullohen materialet e siguruara nga intervistat, pyetësorët vërtetimet dhe nxirren përfundimet.
- ☞ Sistemojnë të dhënat dhe fillon faza e përgatitjes për ta bërë të njohur përfundimin e projektit kërkimor në prani të një publiku në shkallë më të gjerë.

Faza 3. Vlerësimi.

Bëhet vlerësimi i punës ku përmbledhen pikat kryesore, renditen faktet e paraqitura, tregohet çfarë është e realizuar, si është bashkëpunuar me partnerët dhe kush janë përfitimet apo produktet apo gjetjet në këtë projekt. Duhet që secili nga nxënësit të marrë vlerësimin sipas angazhimit që ai ka bërë për realizimin e projektit dhe mësuesi të ketë ndarë paraprakisht të gjitha detyrat që duhet të realizojë secili nga nxënësit.

9. Portofoli në lëndën e TIK-ut.

Kur nxënësit arrijnë të vetëvlerësojnë punën dhe të nxënësit e tyre, themi se kemi arritur të realizojmë një mësimdhënie efektive. Duke kthyer kokën mbrapa në proceset që kemi kryer, duke analizuar me kujdes atë që ka ndodhur, nxënësit fitojnë kuptime dhe ide të reja rreth vetes së tyre si persona që nxënë. Duke e parë punën e tyre në raport me të tjerët, ata do të mësojnë si të përmirësojnë më tepër punën e tyre, si të fitojnë njohuri, shprehje dhe shkathtësi të reja.

Vetëvlerësimi dhe vetëreflektimi nuk kryhen në fund të kapitullit, të gruptemave apo pas marrjes së disa notave. Ato janë procese që ndodhin në mënyrë të vazhdueshme. Siç theksojnë Zessoules & Gardner (1991) nxënësit duhen mësuar si t'i fitojnë dhe t'i zhvillojnë “aftësitë reflektuese të mendjes”.

Prandaj, mbajtja e portofolit është mënyra më e mirë për ta bërë këtë.

Mënyrat tradicionale të dhënies së listës të notave, të marra brenda një muaji, dëftesat dhe notat e fundit të vitit shkollor etj., priren të zbulojnë se nxënësi ka dobësi, por jo se ku i ka konkretisht dhe cilat janë shkaqet e tyre.

Punimet dhe detyrat e futura në portofol janë mjete të fuqishme që i ndihmojnë nxënësit të zbulojnë anët e forta, dobësitë, mangësitë, vështirësitë dhe problemet që hasin gjatë procesit të punës, si dhe ofrojnë alrmi mundësish për t'u përmirësuar. Ato dëshmojnë përparimin e nxënësve, aftësitë dhe mundësitë, si dhe nivelin e arritur.

Mbajtja e portofolit personal dhe grumbullimi i materialeve është një mundësi e mirë edhe për prindërit për të njohur realisht se cili është fëmija e tyre, si nxë, sa dhe deri ku është në gjendje të përparojë, të dinë se deri ku mund t'u kërkojnë fëmijëve të tyre, ku duhet të punojnë e t'i ndihmojnë më tej. Ky proces nis që në fillim të vitit shkollor, kur vendosen punimet e nxënësve, shënimet dhe vlerësimet e mësuesit dhe komentet e prindërve.

Portofoli i nxënësit nuk është thjesht një koleksion ose mbledhjesh punimesh të rastësishme, por është një koleksion i qëllimshëm i punës së nxënësve, që tregon përpjekjet, arritjet, përparimin në një ose disa fusha apo lëndë. Zhvillimi dhe formimi i tyre nuk shfaqet vetëm në produktet përfundimtare. Ai është proces në vazhdim, që pasurohet çdo ditë.

Analiza dhe vlerësimi i punimeve të futura në portofol shërbejnë si nyje ndërmjet procesit të mësimdhënies, të nxënësve dhe reflektimit të mësuesit dhe nxënësve.

Rishikimi i dosjes së detyrave dhe punimeve bëhet në periudha afatshkurtra, kurse vlerësimi i saj bëhet në periudha më aftagjata, si p.sh: në fund të çdo tremujori, në fund të vitit shkollor, në fund të shkallës së kurrikulës ose në fund të një cikli shkollimi.

Vlerësimi përshkrues bazohet në analizën e plotë dhe të kujdesshme të punimeve me shkrim që janë futur në dosjen e nxënësit si dhe në pjesëmarrjen e tij në veprimtari të ndryshme që zhvillohen në shkollë.

Fazat e krijimit të portofolit të nxënësit

1. Vendosja e kriterëve

Para se të nisë ky proces duhen hartuar dhe vendosur cilat do të jenë kriteret e krijimit dhe të vlerësimit të dosjeve. Këto kritere duhen diskutuar me nxënësit dhe prindërit, në mënyrë që

të dihet nga secila palë se cilat janë qëllimet, formati dhe përmbajtja e dosjeve, çfarë pritet dhe ku duhet të përqëndrohet puna e përbashkët në të ardhmen. Kur këto kritere do të diskutohen me prindërit sugjerohet që mësuesi të mbajë parasysh çështjet e mëposhtme:

- *Çfarë pret nga puna e nxënësve dhe ndihma e prindërve?*
- *Cilat janë synimet e tij për punimet e materialet që mbledh nga nxënësit?*
- *Cilat mund të jenë vështirësitë për mësuesin dhe për prindërit?*
- *Sa ndikon përditësimi i punimeve të portofolit në përparimin e fëmijës etj.?*

2. Organizimi i përmbajtjes së portofolit

a) Struktura e portofolit:

Në portofol futen:

- detyra që kanë lidhje me konceptet kryesore të trajtuara gjatë secilës periudhë tremujore;
- punime individuale që kanë rëndësi për zhvillimin e njohurive të nxënësit;
- punime tematike;
- projekte kurrikulare;

Për një periudhë, portofoli duhet të përmbajë dy- tre detyra duke përfshirë projektin kurrikular.

📁 Projekti ose një fazë e tij është pjesë e detyruar e portofolit për çdo periudhë.

📁 1 -2 detyra krijuese, zbatuese, hulumtuese etj.

Detyrat e portofolit mund të jenë punime të kryera në klasë dhe/ose jashtë saj, dëshmi e kontributeve dhe talentit të nxënësit, me karakter hulumtues dhe krijues të tilla si:

- *Krijime* të ndryshme artistike që nxënësi i realizon nëpërmjet programeve kompjuterike, siç mund të jenë posterat ose ftesa për evente që nxënësi mund t'i krijojë me programin paint ose Word.
- *Regjistrime* të ndryshme në kaseta dhe fotografi të bëra në mjedise e procese të ndryshme pune, në kohën e lirë, në zhvillimin e një veprimtarie jashtëshkollore, në ekskursionet etj. P.sh. detyrat që realizon nëpërmjet projektit kërkimor. **Mund të jetë krijimi i një posteri për Cyberbullying.**
- *Punë me kompjuter*, të cilat demostrojnë aftësitë dhe shkathtësitë e nxënësit në kompjuter. Mund të jenë shkrime, vizatime, shfrytëzimi i programeve të ndryshme të kompjuterit etj.

- *Shkrime* të natyrave të ndryshme, për tema të dhëna ose të lira, të zhvilluara në shkollë, në shtëpi, përshtypje, mbresa, kujtime etj.
- *Zgjidhje të ushtrimeve dhe problemeve* të vështira, të cilat nxënësi i ka marrë nga teksti i nxënësit, nga libra të tjerë jashtëshkollorë ose mund të jenë mënyra të tjera që ka përdorur për t'i zgjidhur.

Kujdes! Detyrat që nxënësi i ka realizuar në kompjuter, të cilat mund të jenë dokumente në PDF ose Excel, nxënësi nuk ka pse t'i printojë mjafton që t'ia dorëzojë mësuesit në CD ose t'i dergojë në e-mail dhe mësuesi të mbajë shënimin, në lidhje me vlerësimin që i ka vendosur nxënësit për këtë detyrë.

Pra, siç duket edhe nga rubrikat e mësipërme, punimet që futen në portofol janë të larmishme dhe i japin mundësi çdo nxënësi të shfaqë dhe të tregojë çfarë di dhe çfarë është në gjendje të bëjë.

Lind pyetja: Si mund ta bëjmë procesin e krijimit të portofolit sa më natyral dhe të këndshëm edhe për nxënësit? Kushtet që duhen plotësuar janë:

- T'u krijohet mundësi nxënësve për të reflektuar për punën e bërë;
- Krijimi i mundësive për të bërë reflektime dhe vetëvlerësime: modele, formate e shembuj të vetëvlerësimeve, dhënia e herëpashershme e dosjeve për t'u kontrolluar, përmirësuar e pasuruar etj.;
- Dhënia e mendimeve dhe e vlerësimeve të mësuesit për ato që kuptohen nga puna e nxënësve apo nga mendimet e shfaqura. Sugjerime për drejtimet ku mund të përmirësohet puna e nxënësve etj.

Përfitimet nga mbajtja e dosjeve personale dhe dokumentimi i përparimit të secilit nxënës dhe i sjelljes së tyre janë të shumta.

- *Për mësuesin*, përmbajtja e portofoleve tregon thellësinë, gjerësinë dhe shkallën e të kuptuarit të njohurive të nxënësve. Brenda secilës dosje gjenden pjesë e histori të ndryshme të nxëni. Mësuesi njih cilat janë prirjet, interesat, anët e forta, dobësitë, mangësitë dhe nevojat e nxënësve.
- *Për nxënësin*, japin një panoramë të përgjithshme të punës së tyre. Punimet e tyre pasqyrojnë përkushtimin e nxënësve, përpjekjet e bëra, rezultatet e arritura, vështirësitë që i kanë dalë, kontributin në punën në grup etj; pra arritjet e tij. Detyrat e kryera u japin mundësi nxënësve të reflektojnë në punën e bërë dhe të përmirësohen në periudhën në vazhdim. Nxënësit fitojnë

edhe aftësi estetike për rregullimin dhe sistemimin e materialeve. Ndërgjegjësohen për përparimin e tyre. Njohin më mirë veten e tyre edhe në aspekte ndoshta të pazbuluara më parë.

b) Vlerësimi i portofolit

Vlerësimi i portofolit përcaktohet nga pesha/pikët që secili mësues i vendos çdo detyrë të portofolit. Mësuesi i vendos peshat/pikët në varësi të llojit të detyrës. Vlerësimi i secilës detyrë të portofolit bëhet mbi bazë të kriterëve që mësuesi vendos bazuar në llojin e detyrës së dhënë. Detyrat e portofolit vlerësohen në përgjithësi kur ato dorëzohen dhe nuk lihen për në fund kur vlerësohet i gjithë portofoli.

Mësuesi duhet të kujdeset që të mos mbingarkojë nxënësin me detyra në përfundin të periudhës. Ai, gjithashtu, mund të rakordojë punën me mësuesit e lëndëve të tjera për të menaxhuar ngarkesën e nxënësve, si p.sh. të gjithë mësuesit mund t'i realizojnë projektet kurrikulare sipas fushave.

Për vlerësimin e punimeve të portofolit duhen përcaktuar kritere, të cilat duhet të njihen nga të gjithë nxënësit. Ata vlerësohen:

- *Për cilësinë e materialeve dhe të punimeve;*
- *Për seriozitetin e përgatitjes së portofolit;*
- *Për aftësinë për të rishikuar, shkruar dhe eksperimentuar në mënyra të ndryshme;*
- *Për aftësinë për të shfrytëzuar burime të ndryshme informacioni;*
- *Për aftësinë për të mbrojtur punën e bërë;*
- *Për aftësinë për të mësuar gjëra të reja;*
- *Për aftësinë për të bërë vetëvlerësim, vlerësimin e punës së shokëve etj.*

Për një periudhë, detyrat që vlerësohen në portofol janë:

 Projektin ose një fazë e tij, e cila është pjesë e detyruar e portofolit për çdo periudhë.

 1 -2 detyra krijuese, zbatuese, hulumtuese etj.

(P.sh., në lëndët me 1-2 orë në javë portofoli mund të përmbajë një detyrë hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, ndërsa lëndët me më shumë se 2 orë, portofoli mund të përmbajë 2 detyra hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, nëse është projekt i vogël). Detyrat e portofolit duhet të jenë me të njëjtën temë për çdo nxënë. Detyrat e portofolit mund të jenë punime të kryera në klasë dhe/ose jashtë saj, dëshmi e kontributeve dhe talentit të nxënësit, me karakter hulumtues dhe krijues të tilla si:

- punë praktike individuale,
- produkte të krijuara nga nxënësit,
- punime audio-vizuale,

- aktivitete në grup ose individuale;
- projekte individuale ose në grup;
- etj.

Kujdes! Detyrat NUK duhet të jenë domosdoshmërisht të punuara me kompjuter.

Si dokumentohet dhe vlerësohet portofoli ?

- Në fillim të periudhës, mësuesi në bashkëpunim me nxënësit, përcaktojnë detyrat që do të përfshijnë në portofol përgjatë periudhës, në varësi të specifikave të lëndës.
- Mësuesi përcakton kriteret e vlerësimit të portofolit.
- Mësuesi në fillim të periudhës përcakton dhe iu prezanton nxënësve peshat/pikët për vlerësimin e secilës detyrë të portofolit dhe kriteret e vlerësimit të tij.
- Vlerësimi i secilës detyrë të portofolit bëhet mbi bazë të kriterëve që mësuesi vendos, duke u bazuar në llojin e detyrës së dhënë.
- Mësuesi ka përgjegjësi për vlerësimin e portofolit bazuar në kriteret e vlerësimit duke argumentuar notën e tij.
- Instrumentet që mësuesi harton për kriteret e vlerësimit të portofolit ***nuk janë objekt monitorimi.***
- Detyrat e portofolit apo një fazë e projektit vlerësohen në momentin që ato dorëzohen ose prezantohen.
- Vlerësimi i portofolit mund ***të planifikohet si orë e veçantë*** në planifikimin e periudhave ose mund të realizohet përgjatë tri – katër orëve mësimore të periudhës.
- Mësuesi duhet të kujdeset që ***të mos mbingarkojë nxënësin me detyra*** në përfundim të periudhës. Ai, gjithashtu, mund të bashkërendojë punën me mësuesit e lëndëve të tjera për të shmangur ngarkesën e nxënësve.
- Vlerësimi i portofolit ***jo domosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e gjykon vetë kohën se kur do të zhvillojë vlerësimin e portofolit.
- Në momentin që mësuesi ka përfunduar me ***vlerësimin e detyrave të portofolit dhe të projektit ose të një faze të tij***, notat e portofolit i vendos në regjistër.
- Mësuesi duhet të ruajë portofolin e nxënësit deri në përfundim të vitit shkollor.

IDE FLETË pune për Portofol në fund të Tematikës 1

EMRI MBIEMRI _____

Data _____

Fletë pune Pjesët bazë të kompjuterit

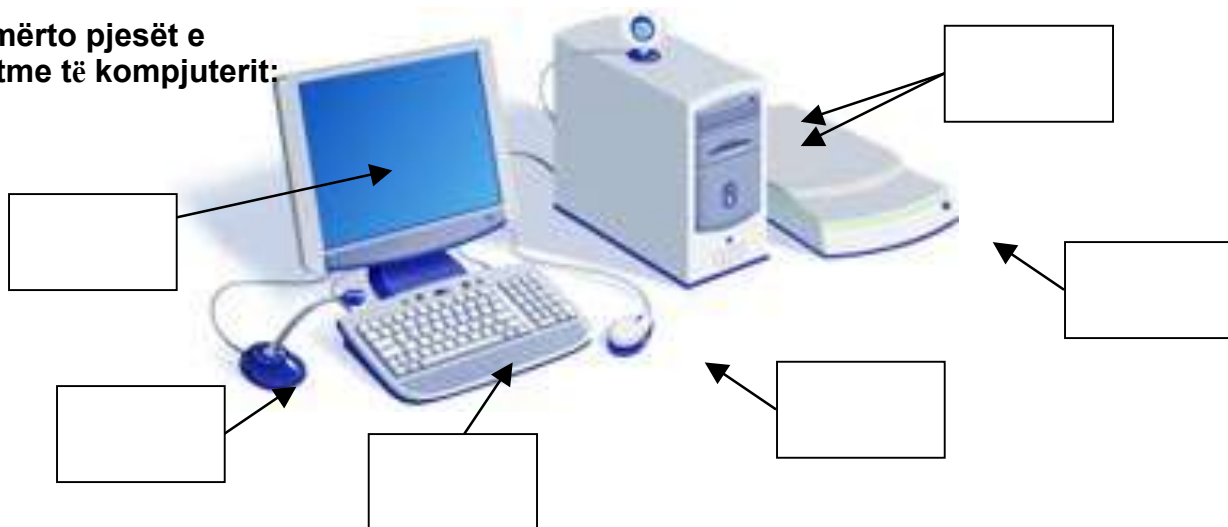
1. Plotëso tabelën

Hardware (Pjesët e Kompjuterit):

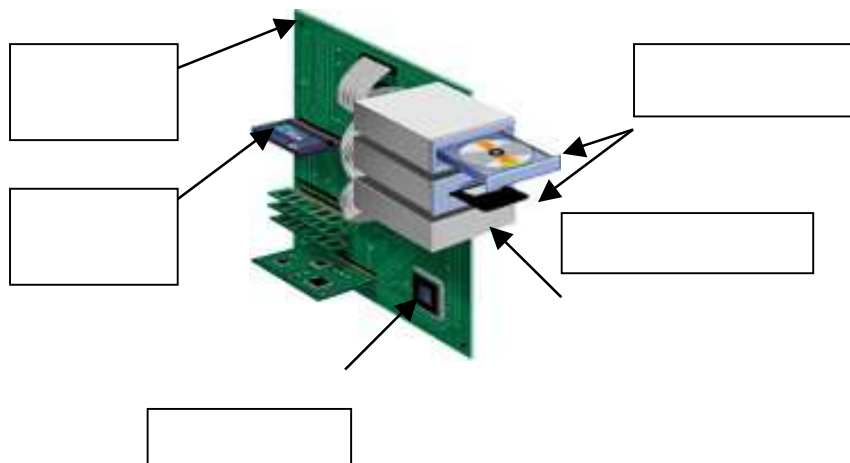
Pjesët	Funksioni	Lloji i pajisjes? Shëno me $\sqrt{\text{njërin prej tyre}}$		
		Paisjet hyrëse (Input)	Kujtesa	Pisjet dalëse (Output)

Keyboard				
Printer				
RAM				
Mouse				
Monitor				
Hard Drive				
Karta grafike				
Skeneri				
Microphone				

2. Emërto pjesët e jashtme të kompjuterit:

3. Emërto pjesët e brendëshme të kompjuterit:

Fletë pune për kapitullin 4: Vlerësimi i një faqe Web

Emri _____

Data _____

Pjesa 1: AUTORITETI DHE SAKTËSIA

- Nga cili burim shkruhet?
- Sa i saktë është informacioni?

Gjej faqen e mëposhtme në internet, lexo informacionin dhe më pas vlerëso çdo burim duke plotësuar tabelën

<http://zapatopi.net/afdb/>

PYETJE VLERËSUESE

- 1.A mund të gjesh se kush e ka krijuar këtë faqe?
- 2.Cili është historiku i krijimit të kësaj faqe, cilat janë avantazhet e saj dhe cilat janë të drejtat e autorit të kësaj faqeje?
- 3.Si do të provoni vërtetësinë e informacionit të kësaj faqeje?

TË DHËNA MBI BURIMIN E INFORMACIONIT

VLËRËSIMI I BURIMIT TË FAQEVE WEB PJESA 2: OBJEKTIVITETI

- A e paraqet autori informacionin si një fakt apo si një fakt apo si opinion të tijin?
- A paraqet kjo faqe një informacion të njëanshëm apo real?

Vlereso burimet e mëposhtme të faqes web për sigurinë e informacionit dhe të drejtat e autorit duke iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme:

PYETJE VLERËSUESE

- 1.A është informacioni i dhënë një fakt apo opinion i autorit?
- 2.A paraqet kjo faqe një ose më shumë këndvështrime apo opinione të autorit?
- 3.A është informacioni i dhënë në këtë faqe i njëanshëm apo real

TË DHËNA NGA BURIMI

VLËRËSIMI I BURIMIT TË FAQEVE WEB PJESA 3: SIGURIA DHE VËRTETËSIA

- Si e provon që informacioni i dhënë në këtë faqe është i ri?
- A është i mjaftueshëm për temën tënde informacioni i dhënë në këtë faqe?

Vlerëso burimet e mëposhte të faqes për sigurinë dhe vërtetësinë e informacionit duke iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme.

PYETJET VLERËSUESE

TË DHËNA NGA

1. Kur është data e rregullimit të fundit dhe e drejta autorit?
2. A përmban kjo faqe informacion të përshtatshëm për detyrën tënde?
3. Është i plotë informacioni i dhënë në këtë faqe?

10. Përshkrimi i notës në dëftesë

Dëftesa në përfundim të vitit shkollor i jep informacion prindit mbi rezultatet e fëmijës së tij lidhur me lëndët e zhvilluara gjatë vitit shkollor.

- Përshkrimi i notës së nxënësit që mësuesi plotëson në regjistër në përfundim të vitit shkollor nuk do të hidhet në dëftesë.
- Në dëftesë, rubrika “Vlerësimi i kompetencave kyçe” dhe rubrika “Përshkrimi i notës” sipas lëndëve do të shkrihen në një rubrikë të vetme që do të quhet “Vlerësimi i kompetencave”.
- Në këtë rubrikë mësuesi kujdestar do të plotësojë formimin e përgjithshëm të nxënësve duke iu referuar vlerësimit të kompetencave kyçe, si dhe përshkrimit të notave sipas lëndëve të vendosura në regjistër.

Shembull: “Vlerësimi i kompetencave” në dëftesë.

Nxënësi	<i>Vlerësimi i kompetencave</i>
1. Ana.....	Nxënësjë Ana... merr pjesë aktive në situatat problemore që diskutohen në orën e mësimit, duke argumentuar në mënyrë krijuese idetë e saj. Zotëron kompetenca të larta të përdorimit të teknologjisë dhe dallohet në punën me projektet. Zotëron në nivel të lartë kompetencat matematikore dhe kompetencat e shkencave të natyrës. Dallon edhe për zotërimin e kompetencave në fushën e arteve. Është e gatshme për të kontribuar në mënyrë produktive në aktivitetet që organizon shkolla. Ndërton marrëdhënie të shëndetshme me mësuesit dhe shoqërinë e klasës dhe merr pjesë aktive gjatë punëve në grup.

	<i>Vlerësimi i kompetencave</i>
2. Andi.....	Nxënësi Andi ... demonstroi kureshtje dhe interesim në të gjitha lëndët. Zotëron kompetenca të mira gjuhësore, si dhe kompetenca të mira në

	shkencat shoqërore duke marrë pjesë në debate dhe diskutime në klasë. Jep ide të reja gjatë orës mësimore dhe është i gatshëm për të marrë përsipër detyrat që i ngarkohen. Shpreh aftësitë e të menduarit kritik për zgjidhjen e problemeve dhe është i aftë në marrjen e vendimeve. Është i përgjegjshëm për kryerjen e detyrave, por jo gjithmonë është në gjendje t'i kryejë ato me efikasitet të lartë dhe në mënyrë të pavarur. Bën përpjekje sistematike për t'iu përgjigjur sfidave.
--	---

11. Bibliografia:

- Armstrong, Thomas. *7 Kinds of Smart: Identifying and Developing Your Multiple Intelligences*. New York: Plume, 1999.
- Armstrong, Thomas. *In Their Own Way: Discovering and Encouraging Your Child's Multiple Intelligences*, New York: Tarcher/Putnam, 2000.
- Armstrong, Thomas. *Multiple Intelligences in the Classroom* 4th ed. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 2018.
- Armstrong, Thomas. *You're Smarter Than You Think: A Kid's Guide to Multiple Intelligences*. Minneapolis, MN: Free Spirit, 2014.
- Checkley, K. (1997). The first seven...and the eighth: A conversation with Howard Gardner. *Educational Leadership*, 55 (1). [Online]. Available: www.ascd.org/pubs/el/sept97/gardnerc.html
- Christison, M. (1998). An introduction to multiple intelligence theory and second language learning. In J. Reid (Ed.), *Understanding learning styles in the second language classroom*. (pp. 1-14). New Jersey: Prentice Hall.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.
- IZHA, 2014, Korniza kurrikulare.
- IZHA, 2014, Kurrikula bërthamë AMU, klasat 6-9.
- IZHA, 2014-2018, Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasat 6-7 -8 -9

- IZHA, 2015, Korniza e vlerësimit të nxënësit.
- IZHA, 2016, Nivelet e arritjes (arsimi bazë).
- IZHA, 2017, Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët.